

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Усё пра...
цукровы
дыябет

Прысмакі
«Гомельхлебапра-
дукта», ці Гонар
прамысловай
галіны

«Глянцавае»
жыццё
свецкай дзівы

Парламенцкі дзённік

СПРАШЧЭННЕ І СПРАВДЛІВАСЦЬ

Некалькі законапраектаў, разгледжаных на чарговым пасяджэнні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, датычыліся судовай сістэмы. Іх мэта — зрабіць судовыя разборы больш простымі, а судовыя рашэнні — больш эфектыўнымі.

Спагнаць з даўжнікоў

Дэпутаты ніжняй палаты парламента ўчора ў першым чытанні прынялі праект закона аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у два кодэксы — аб адміністрацыйных правапарушэннях і працэсуальна-выканаўчы.

— Галоўная мэта прапанаваных змен — разумяе спрашчэнне адміністрацыйнай судавытворчасці і паліпшэнне яе якасці, — прадставіў законапраект дэпутатам Старшыня Вярхоўнага Суда Беларусі Валянцін СУКАЛА. — Прапануецца выключыць з санкцый дзесяці артыкулаў ніжняй межы адміністрацыйных спагнанняў. Больш за палову гэтых санкцый датычацца дзейнасці індывідуальных прадпрыемстваў, і калі мы прыёмем праект, суды змогць прымяняць мінімальныя санкцыі ў дачыненні да іх.

ПРЭЗІДЭНЦКАЯ ВЫБАРЧАЯ КАМПАНИЯ СТАРТУЕ Ў ЖНІЎНІ 2015 ГОДА

Аб гэтым учора журналістам паведаміла старшыня ЦВК Беларусі Лідзія ЯРМОШЫНА, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

«Жнівень 2015 года — гэта пачатак выбарчай кампаніі. А выбары павінны прайсці не пазней як 20 лістапада 2015 года», — растлумачыла Лідзія Ярмошына.

Згодна з заканадаўствам, выбары Прэзідэнта павінны прайсці не пазней як за два месяцы, а выбарчая кампанія павінна пачацца не пазней, чым за пяць месяцаў да завяршэння тэрміну паўнамоцтваў дзейнага кіраўніка дзяржавы. Лідзія Ярмошына нагадала, што інаўгурацыя Аляксандра Лукашэнка прайшла 20 студзеня 2011 года. «Значыць, тэрмін паўнамоцтваў Прэзідэнта заканчваецца 20 студзеня 2016 года», — растлумачыла кіраўнік ЦВК.

Як паведамілася раней, сёння Палата прадстаўнікоў прыняла ў другім чытанні папраўкі ў некаторыя законы Беларусі па пытаннях правядзення выбараў і рэфэрэндумаў. Адкарэктаваны, у прыватнасці, парадак фінансавання выбарчых кампаній. Гранічная сума ўсіх расходаў са сродкаў выбарчага фонду кандыдата на пасаду Прэзідэнта Беларусі, як гаворыць праект закона, узрасце з 3 тыс. да 9 тыс. базавых (цяпер адна базавая складае Br130 тыс.). Аднак памер выбарчага фонду кандыдата ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў застаецца ранейшым — 1 тыс. базавых.

Добрая навіна

СТАРАСЦЬ У ЕўРАПЕЙСКІХ УМОВАХ

У Глыбоцкім раёне пасля рамонту адкрылася бальніца сястрынскага догляду, якая ў свой час стала першай у нашай краіне ўстановай такога тыпу.

— Былая сельская ўчастковая бальніца ў Бабічах была пабудавана на сродкі сельскагаспадарчай арганізацыі і пачала сваю працу ў 1969 годзе. А ў 2002-м, згодна з рашэннем райвыканкама, ва ўстанове пачалі лячыць выключна пажылых людзей. З 2011 года ў бальніцы праводзіліся бгучы і капітальныя рамонтны, на якія патрацілі больш як 1,9 мільярда рублёў. Былі праведзены рамонт даху, замена вокнаў і дзвярэй. Усё гэта дазволіла стварыць камфортныя ўмовы для пражывання пацыентаў і паліпшыць умовы працы медперсоналу, — паведамілі «Звяздзе» ў райвыканкаме.

Штогод у бальніцы атрымліваюць медыцынскую дапамогу і догляд каля 90 чалавек. Прычым адначасова тут могуць абслугоўваць 25 бабўл і дзядоў. Установа вельмі запатрабаваная ў сувязі з тым, што сярод жыхароў раёна больш як 1,3 тысячы адзіночкі і каля 6,3 тысячы адзінока пражываючых людзей.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Да ведама членаў Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь

15 лістапада 2013 года ў 10.00 у зале пасяджэнняў Савета Рэспублікі (вул. Чырвонаармейская, 9) адбудзецца пасяджэнне трыццяй сесіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

РЭЙТЫНГ АБАМЫ ДАСЯГНУЎ ГІСТАРЫЧНАГА МІНІМУМУ

Рэйтынг прэзідэнта ЗША Барака Абама дасягнуў мінімальнага паказчыка: дзейнасць прэзідэнта ўхваляюць толькі 39% амерыканскіх выбаршчыкаў. Аб гэтым паведамаў інфармагенцтва са спецыяльнай на брытанскую газету The Daily Telegraph. Каля 54% выбаршчыкаў не ўхваляюць дзеянні Абама ў якасці прэзідэнта краіны. Эксперты адзначаюць, што яшчэ месяц таму гэтыя суадносіны складалі 49% супраць 45%. Упершыню амерыканцы выказалі думку, што Абама ненадзейны і несумленны. Большасць нараканняў сярод грамадзян ЗША ў адрас Абама прадктытавана тымі жэкасіямі, з якімі цяпер сутыкнулася рэалізацыя рэформы страхавання ў сістэме нацыянальнай аховы здароўя. На падзенне рэйтынгу папулярнасці амерыканскага прэзідэнта працягвае рабіць уплыў скандал з учэчкай сакрэтнай інфармацыі аб дзейнасці спецслужбаў.

ЭКАНОМІКА УКРАЇНЫ ПАТРАБУЕ НАРМАЛІЗАЦЫІ АДНОСІН З РФ

Пагаршэнне адносін і, адпаведна, скарачэнне аб'ёмаў гандлю з Расіяй уяўляе значную рызыку для эканомікі Украіны — пра гэта заявіў у сярэду украінскі прэм'ер-міністр Мікалай Азаруў. Таму кіраўніца для Кіева — паліпшэнне адносін з Масквой, адзначаў ён. Прычым гэтае пытанне, па словах гаюніка ўрада, справа не толькі знешняй, але і ўнутранай палітыкі.

Азаруў падкрэсліў, што Украіне ніхто не прапанаванай і не прапануе кампенсацыі ад страты гэтага рынку. Паводле яго слоў, на апошніх сустрэчах прэзідэнта Украіны Віктара Януковіча з прэзідэнтам Расіі Уладзімірам Пуціным дасягнута разуменне, што сітуацыя не адпавядае доўгатэрміновым інтарэсам дзвюх краін і дамоўленасці аб распрацоўцы комплексу мер па разблакіраванні адносін. Прэзідэнт Януковіч даручыў ураду прыняць меры для разблакіравання супрацоўніцтва з Расіяй, адзначаў Азаруў. Пры гэтым ён не ўдакладніў, ці ўваходзіць у перагляд адносін з РФ адмова Украіны ад падпісання пагаднення аб асацыяцыі з ЕС.

У В'ЕТНАМЕ ЎВОДЗЯЦЬ ШТРАФЫ ЗА ШЛЮБНЫЯ ЗДРАДЫ

У В'етнаме праблема шлюбных здрад стала настолькі сур'ёзнай, што на яе звярнулі ўвагу нават ва ўрадзе краіны і ўзнісла выправіць сітуацыю. Улады прапануюць караць грашовымі штрафамі жонкаў і мужоў, якія паліпсалі на ад'юльтэры. Адпаведны ўрадавы ўказ пад нумарам 110 уступіў у сілу 11 лістапада. Згодна з ім, няверны муж і жонка павінны быць аштрафаваны на суму ад аднаго да трох мільёнаў в'етнамскіх донгаў (каля 45—145 долараў ЗША).

«АБУТАК» ДА СЕЗОНУ

Аб'яднанне «Белшына». (Горад Бабруйск). Участак кантролю якасці і дэманстрацыйная зала шын для велікагрузных аўто.

Дарогамі вызвалення

«МЫ НЕ КРЫЧАЛІ «ЎРА». МЫ ГАЛАСІЛІ...»

Праект «Звязды» працягваецца... На гэты раз мы накіраваліся ў Рэчыцу, якая 18 лістапада адзначаць 70-годдзе вызвалення горада і раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Прайшоўшы шляхам вызвалення гэтай зямлі і пачуўшы тэгаласы сведкаў таго часу, мы на некаторы час перанесліся ў падзеі Вялікай Айчыннай вайны.

Сустрэцца з самімі ўдзельнікамі вызвалення Рэчыцы мы і не скажам. Вядома ж, колькі гадоў прайшло... Але ж нам пашчасціла. Па дарозе да Марыі Лазічнай, якая быўшы партызанкай атрада імя Варашылава, дапамагала савецкім войскам пры вызваленні, галаву пералаўнілі думкі-пытанні: «Якая яна? Як сябе адчувае? Ці зможа раскажацца?»... Дзверы адчыніла немаладая жанчына. Як аказалася — племянніца. За ёй, абаві-

раючыся на кібчак, стаяла Марыя Лазічная. Сівая, вельмі прыгожая на свой узрост. Нават і не скажам, што хутка ёй споўніцца 89 гадоў! Бадзёрым голасам Марыя Зосімаўна запрасіла нас у гасцёўню. Рассэдзіла, сама прытулілася побач. Пакуль уладкоўваліся, пляменніца нас частавала гарбатай з пірагомак, які раніцай быў партызанка сцягла сама (!). «Сёння ён не вельмі ўдачы, я магу і лепш», — заўважыла яна і пачала свой апавед.

СТАР 3

«ШЭШНІКІ» АКАЗАЛІСЯ НЕ ГАТОВЫМІ...

Вядомы вынікі першага маніторынгу айчынных рынкаў на выкананне адпаведнасці патрабаванням тэхнічнага рэгламенту Мытнага саюза «Аб лёгкай прамысловасці». За першыя тры дні лістапада больш за 90% індывідуальных прадпрыемстваў атрымалі рэкамендацыі па ліквідацыі парушэнняў пры рэалізацыі тавараў.

Не больш за 25% з правяраных прадпрыемстваў мелі пацвярджэнне адпаведнасці патрабаванням тэхнічнага рэгламенту Мытнага саюза «Аб лёгкай прамысловасці», у тым ліку спрошчанымі спосабамі, прадугледжанымі ў сумеснай пастанове Мінгандлю, Мінсельгасхарча, Міністэрства аховы здароўя і Дзяржстандарту.

Хочаш працаваць — выконвай правілы

Інсpekцыя дзяржаўнага нагляду за выкананнем патрабаванняў тэхнічных рэгламентаў і стандарту і дзяржаўнага метралагічнага нагляду Дзяржстандарту правялі маніторынг на 102 рынках рэспублікі ў 852 індывідуальных прадпрыемствах.

СТАР 2

ЦЫТАТА ДНЯ

Андрэй КАБЯКОЎ, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта:

«З'яўленне ў краіне праблемных дамоў павінна разглядацца як надзвычайнае здарэнне. Рабочая група на праблемных пытаннях у будаўнічай галіне будзе працаваць да таго часу, пакуль мы цалкам не вырашым гэту праблему. Гэта неармальна і непрыемна для Беларусі, калі будаўніцтва дамоў замест заплаанаваных 9 месяцаў доўжыцца 2 гады. Усяго ў спісе праблемных дамоў у нас налічвалася 370 жылых аб'ектаў на ўсёй тэрыторыі. Да 1 лістапада трэба было ўвесці ў эксплуатацыю 192 дамы, аднак было здадзена толькі 157. Разам з тым расце колькасць даўзабудоваў, увод у эксплуатацыю якіх плануецца перанесці на 2014 год. Раней такіх дамоў налічвалася 30, зараз іх колькасць узраслае хуткімі тэмпамі. Такога быць не павінна. Зрывы не дапушчальны».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 14.11.2013 г.

Долар ЗША	9270,00 ▲
Еўра	12460,00 ▲
Рас. руб.	282,50 ▲
Укр. грыўна	1129,52 ▲

СТАЎКА РЭФІНАНСАВАННЯ НЕ ЗВАРУХНУЛАСЯ

Праўленне Нацыянальнага банка на чарговым пасяджэнні прыняло рашэнне аб захаванні ўзроўню стаўкі рэфінансавання ў лістападзе на ўзроўні 23,5% гадавых.

Прырост спажывецкіх цен у апошнія 2 месяцы склаўся вышэй за прагнозныя параметры (у верасні — 1,7%, у кастрычніку — 1,9%). Пры гэтым у гадавым выражэнні (да адпаведнага месяца папярэдняга года) інфляцыя зававолілася з 21,8% у снежні 2012 года да 15,5% у кастрычніку 2013-га. «Нагледзячы на павелічэнне ў сёлетнім кастрычніку рублёвых укладаў (тэрміновых дэпазітаў) насельніцтва, іх прырост недастаткова ўстойлівы. У такіх умовах захаванне гэтага ўзроўню стаўкі рэфінансавання забяспечыць прывабны ўзровень даходнасці рублёвых дэпазітаў, які значна перавышае даходнасць дэпазітаў у замежнай валюце, будзе садзейнічаць падтрыманню стабільнасці на ўнутраным і знешнім рынку, а таксама стрымліваць інфляцыйны працэс», — паведаміла ўпраўленне інфармацыі і грамадскіх сувязяў Нацыянальнага банка.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

ПАСПЯХОВЫ — ЗНАЧЫЦЬ ПРЫБЫТКОВЫ

Прадпрыемства «Мінаблсаюздрук» штомесяць паліпшае эканамічныя паказчыкі

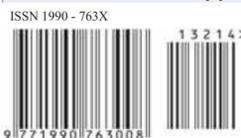
21 лістапада спаўняецца 95 гадоў дзяні заснавання сістэмы «Саюздрук». Суды ўваходзіць і гандлёвае рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Мінаблсаюздрук», якое падпарадкоўваецца Міністэрству інфармацыі. Прадпрыемства складаецца з 9 філіялаў і спецыялізуецца на распускоўванні перыядычных друкаваных выданняў у цэнтральным рэгіёне. У 176 гандлёвых аб'ектах, што месцяцца ва ўсіх 23 раёнах і гарадах Міншчыны, рэалізуецца 750 найменняў газет і часопісаў штодзённым тыражом 50 тыс. асобнікаў. Ці ёсць будучыня ў прадпрыемства? Пра гэта і многае іншае — размова з дырэктарам «Мінаблсаюздрука» Сяргеем ЕСІНЫМ.

— Сяргей Алегавіч, 25 кастрычніка асабіста для вас — значная дата: 100 дзён, як вы ўзначалілі структуру. За гэты кароткі тэрмін што ўдалося зрабіць на новай пасадзе?

— На маю думку, самае галоўнае — удалося з'яднаць калектыў у такі адначасова цяжкі і цікавы час. Калі я прыйшоў на прадпрыемства, тут была складаная фінансава-эканамічная сітуацыя. Аб'ехаў усе структурныя падраздзяленні, пагутарыў з работнікамі, кіяскарамі, высветліў праблемы, якія іх хвалілі, і вельмі ўдзячны, што людзі паверылі мне, падтрымалі. Іх вопыт, веды, мэтанакіраванасць вельмі спатрэбіліся. І разам мы пераадолелі цяжкасці: за 9 месяцаў сёлета таваразварт у параўнанні з леташнім перыядам значна павялічыўся і кожны месяц, так бы мовіць, «падрастае». Нам удалося знізіць страты, плануем выйсці па выніках года на прыбытковую работу.

СТАР 4

ISSN 1990 - 763X

9 771990 763008

■ Сугучча

ПЕРАКЛАДНОЙ ЛІТАРАТУРЫ СТАНЕ БОЛЬШ

Таму што яна ўзбагачае

Сучаснае міжнароднае літаратурнае супрацоўніцтва на прасторы Садружчства Незалежных Дзяржаў працягваецца. У Выдавецкім доме «Звязда» выйшла серыя з 11 кніг «Сугучча сэрцаў». Кожная з кніг серыі прысвечана літаратуры асобнай краіны СНД і яе ўзаемадзячынненям з беларускай літаратурай. Праўда, пераклады армянскай, казахскай, азербайджанскай ды іншых літаратур выкананы на рускую, а не на беларускую мову.

— Чаму на рускай мове? — задае пытанне **Алесь БАДАК**, намеснік дырэктара Выдавецкага дома «Звязда», галоўны рэдактар часопіса «Нёман», і тут жа сам дае на яго адказ: — Таму што гэта мова, якую мы ўсе любім і разумеем. Таму што гэтыя кнігі патрапілі ва ўсе краіны СНД. А значыць, чытаць там іх можа чытаць і разумець кожны.

Кожная з кніг серыі «Сугучча сэрцаў» выйшла накладам 1100 экзэмпляраў. На вокладцы змешчаны фрагменты беларускіх слоўчых паясоў і нацыянальныя арнаменты той краіны, літаратуру якой прэзентуе канкрэтная кніга.

— Афармленне варты адзначыць асобна, — пераканана **Ала КОРБУТ**, намеснік дырэктара Выдавецкага дома «Звязда». — Мы вельмі доўга ішлі да афармлення гэтых кніг. Шукалі рашэнне. Менавіта такое афармленне было прапанавана Міністэрствам інфармацыі нашай краіны.

— Падобныя праекты збліжаюць народы, даюць магчымасць адчуць дух розных краін, — перакананы **Арыстанбек НУРХАМАНАУ**, намеснік старшыні Камітэта інфармацыі і архіваў Міністэрства культуры і інфармацыі Рэспублікі Казахстан. — Чытаючы літаратуру іншых краін, мы набліжаемся да народаў іншых краін.

Падобнае літаратурнае супрацоўніцтва будзе працягвацца і надалей. Таму што, перакладаючы літаратуру суседніх краін, беларусы самі становяцца багацейшымі. А калі яшчэ пераклады рабіліся на беларускую мову, то і беларуская мова ўзбагачалася б больш і развівалася хутчэй.

У працяг супрацоўніцтва ў бліжэйшы час у часопісе «Полымя» будуць надрукаваны вершы паэта Сагінгалі Сейтава ў перакладзе на беларускую мову прафесара Вячаслава Рагойшы. А ў другой палове 2014 года ў Мінску, наогул, адбудзецца Міжнародная канферэнцыя дзіцячых пісьменнікаў, на якой будзе абмеркавана дзіцячая літаратура краін СНД. А на Мінскім міжнародным кніжным кірмашы, які пройдзе ў пачатку наступнага года, адбудзецца прэзентацыя 1-й кнігі з серыі, прысвечанай дзіцячай літаратуры краін СНД.

Зоя СВЕТЛАЯ

■ Тры пытанні да ўлады

ГАТОВЫ СЯБЕ ПАКАЗАЦЬ

Заўтра ў Ашмянах пройдзе абласное свята работнікаў сельскай гаспадаркі і аграпрамысловага комплексу, а таксама адбудзецца ўжо традыцыйная выстава «Паўночны вектар Гродзеншчыны», дзе свой эканамічны патэнцыял прадстаўляюць Астравецкі, Ашмянскі і Смагонскі раёны. Яна дапамагае наладзіць кантакты ў тым ліку і з замежнымі партнёрамі. З гэтай нагоды наш карэспандэнт задаў тры пытанні старшыні Ашмянскага райвыканкама Міраславу САРАСЕКУ.

— Як падрыхтаваліся да абласных «Дажынак»?

— Дзякуючы бюджэтным сродкам вобласці і раёна, працы нашых арганізацый і прадпрыемстваў абноўлены цэнтральная гарадская плошча, фасады 35 грамадскіх і 8 вытворчых будынкаў, 8 шматкватэрных жылых дамоў, добраўпарадкаваны 9 вуліц агульнай працягласцю 5,5 кіламетра і шэраг дваровых тэрыторый. Акрамя таго, жыхары прывялі ў парадак 47 прыватных дамоў старога забудовы.

— Для чаго патрэбна рэгіянальная выстава «Паўночны вектар Гродзеншчыны»?

— Гэта добрая магчымасць для трох раёнаў прадэманстраваць сваю прадукцыю, энергетыка, альтэрнатыўныя віды паліва, аграпрамысловы комплекс, транспарт і лагістыка, турызм, трансгранічнае партнёрства... — Для чаго патрэбна рэгіянальная выстава «Паўночны вектар Гродзеншчыны»? — Гэта добрая магчымасць для трох раёнаў прадэманстраваць сваю прадукцыю, энергетыка, альтэрнатыўныя віды паліва, аграпрамысловы комплекс, транспарт і лагістыка, турызм, трансгранічнае партнёрства... На сёлётай выставе «Паўночны вектар Гродзеншчыны» Ашмянскі раён прэзентуе, напрыклад, пляцоўкі для будаўніцтва аб'ектаў прыдарожнага сэрвісу, аграгустычных комплексаў, лагістычнага цэнтра, ветпрапарку. Аддзелам эканомікі райвыканкама сумесна з зацікаўленымі прадпрыемствамі падрыхтаваны атлас інвестыцыйных праектаў.

Юра Савіцкі/МІНСКІНФОРМ

— Якая карысць ад удзелу ў міжнародных праектах? — Сёлта, напрыклад, на базе Гальшанскай бібліятэкі нажму, дзе можна будзе абмяняцца думкамі наконт перспектывы супрацоўніцтва. Адбудзецца кантактна-кааперацыйная біржа па розных кірунках: прамысловасць, энергетыка, альтэрнатыўныя віды паліва, аграпрамысловы комплекс, транспарт і лагістыка, турызм, трансгранічнае партнёрства...

— Як карысць ад удзелу ў міжнародных праектах? — Сёлта, напрыклад, на базе Гальшанскай бібліятэкі нажму, дзе можна будзе абмяняцца думкамі наконт перспектывы супрацоўніцтва. Адбудзецца кантактна-кааперацыйная біржа па розных кірунках: прамысловасць, энергетыка, альтэрнатыўныя віды паліва, аграпрамысловы комплекс, транспарт і лагістыка, турызм, трансгранічнае партнёрства...

— Як карысць ад удзелу ў міжнародных праектах? — Сёлта, напрыклад, на базе Гальшанскай бібліятэкі нажму, дзе можна будзе абмяняцца думкамі наконт перспектывы супрацоўніцтва. Адбудзецца кантактна-кааперацыйная біржа па розных кірунках: прамысловасць, энергетыка, альтэрнатыўныя віды паліва, аграпрамысловы комплекс, транспарт і лагістыка, турызм, трансгранічнае партнёрства...

— Як карысць ад удзелу ў міжнародных праектах? — Сёлта, напрыклад, на базе Гальшанскай бібліятэкі нажму, дзе можна будзе абмяняцца думкамі наконт перспектывы супрацоўніцтва. Адбудзецца кантактна-кааперацыйная біржа па розных кірунках: прамысловасць, энергетыка, альтэрнатыўныя віды паліва, аграпрамысловы комплекс, транспарт і лагістыка, турызм, трансгранічнае партнёрства...

Барыс ПРАКОПЧЫК

СПРАШЧЭННЕ І СПРАВЯДЛІВАСЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Акрамя таго, праект закона прапануе ўвесці магчымасць разгляду ў міліцыі такіх спраў, як дробны крадзеж, дробнае хуліганства, распіццё алкагольных напоў, з'яўленне ў грамадскіх месцах і на працы ў стане алкагольнага ап'янення. Зараз такія справы разглядаюць выключна суды. Прычым яны складаюць 70% з 400 тысяч адміністрацыйных спраў, якія разглядаюцца ў судзе на працягу года.

У дакуменце таксама прапануецца прымяняць суддзямі больш строгія меры да даўжнікоў, якія ўхіляюцца ад выплаты спяганных з іх грашовых сум, у тым ліку такую меру, як адміністрацыйны арышт. Да адміністрацыйнай адказнасці прапануецца прыцягваць асоб, якія ўхіляюцца ад пагашэння крэдыторскай запазычанасці не толькі на падставе рашэння суда, але і па судовай пастанове.

Разам з тым, на прапанову **Ларысы БАГДАНОВІЧ**, намесніцы стар-

шыні Пастаяннай камісіі па працы і сацыяльным пытанням, увесці крмінальнае адказнасць за наймуснае невыкананне пастановаў суда Старшыння Вярхоўнага Суда заўважыў, што такія меры не прыносяць эфекту.

— Мы не бачым рэальных санкцый і пакаранняў, якія дазваляць паскорыць выкананне судовых рашэнняў, — сказаў ён. — У месцах пазбаўлення волі пакуль не створаны ўмовы для гэтага. Штраф толькі дадасць новае рашэнне да таго, што ўжо існуе і не выконваецца. Павлічэння колькасць судзімаў, але выніку ўсё роўна не будзе. На наш погляд, пакуль дастаткова прапанаваных адміністрацыйных санкцый.

Падатак на лайдцтва —

не выхад З ухваленнем ад выканання рашэння суда намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па працы і сацыяльным пытанням **Зінаіда МАНДРОўСКАЯ** звязала і пэўную катэгорыю афіцыйна непрацуючых працаздольных грамадзян.

— Некаторыя людзі або ўхіляюцца ад работы, або працуюць нелегальна, у тым ліку каб не выконваць рашэнні судой, калі размова ідзе аб спяганных грошай. Гэтая праблема сапраўды перапелала. Яе трэба вырашаць, але вельмі асцярожна, — сказала яна журналістам. — Для гэтага неабходны цэлы комплекс мер. Трэба вырашаць праб-

лемы і занятасці, і матывацыі людзей, і п'янтэ, і шмат чаго іншага. Праблему лайдцтва толькі ўвядзеннем адпаведнага падатку вырашыць будзе вельмі складана.

Зінаіда МАНДРОўСКАЯ падкрэсліла, што ні ў якім выпадку да дармадэў не гнаць адносіць такую катэгорыю, як, напрыклад, маці са шматдзетным сем'яй. Нават калі маці выхоўвае дваіх дзяцей, то яна ўжо атрымлівае шэсць гадоў у працоўны стаж. Які ж яна дармадэў? А тым больш калі маці шматдзетна. Гэта проста сонсенс», — сказала яна.

Таксама дэпутат адзначыла, што яна заўсёды звяртала ўвагу ўрада і іншых парламентарыяў на неабходнасць павысіць статус працоўнага чалавека. «Той, хто лепш працуе, павінен мець больш даброт. Як падчас працы, так і пасля, на пенсію», — сказала дэпутат.

Прадудхіліць забастоўку

Два іншыя законапраекты, якія ўчора былі прыняты Палатай прадстаўнікоў у першым чытанні, накіраваны на вырашэнне працоўных спрэчак мірным шляхам. Яны заклікаюць стварыць умовы, пры якіх змяняецца верагоднасць развіцця працоўнай спрэчкі да апошняй яе стадыі — забастоўкі.

Праект закона аб унясенні дапуўненняў у Працоўны кодэкс надае большую самастойнасць бакам працоўнай спрэчкі па вырашэнні рознагалоса, якое па-

між імі ўзнікла. У прыватнасці, адмяняецца патрабаванне аб абавязковым уключэнні ў склад прымірэнчай камісіі нейтральнага члена. Акрамя таго, толькі бакі калектыўнай працоўнай спрэчкі па ўзгодненні паміж сабой могуць прыняць рашэнне аб стварэнні працоўнага арбітражу.

Заканпраектам аб унясенні дапуўненняў у Грамадзянскі працэсуальны кодэкс Беларусі прапануецца ўрагулаваць пытанні абскарджання працоўнага арбітражу ў судзе. Згодна з дакументам, адпаведная заява можа быць пададзена ў суд кожным з бакоў калектыўнай працоўнай спрэчкі — гэта значыць, як працаўнікамі, так і наймальнікамі.

Прычынамі ўзнікнення калектыўных працоўных спрэчак могуць быць неўрагуляваныя рознагалосці пры заключэнні калектыўнага дагавораў, невыкананне наймальнікамі асобных умоў калектыўнага дагавораў па пытаннях павышэння і своечасовай выплаты заробку, прадастаўлення працоўных адпачынаў і складання іх графікаў, устанавлення і прымянення форм, сістэм і памераў аплаты працы, забеспячэння работнікаў сродкамі індывідуальнай абароны, штомесячнага пералічэння на рахуны прафсаюзных уносаў, якія вылічваюцца з заробкаў работнікаў, правядзення атэстацыі працоўных месцаў па ўмовах працы, усталавлення кампенсацыі за шкодныя ўмовы працы і

іншае, — паведаміў дэпутатам міністр юстыцыі **Алег СЛІЖЭўСКІ**.

Заканпраект прапавяе парадак разгляду заявы аб адмене працоўнага арбітражу. У прыватнасці, усталяваецца максімальны тэрмін для яго разгляду суддзямі, наяўнасць альбо адсутнасць падстаў для адмены рашэння працоўнага арбітражу.

— Калі рашэнні працоўнага арбітражу носіць не абавязковы, а рэкамендацыйны характар, няма неабходнасці яго абскарджання ў судзе, — заўважыў міністр. — Калі рашэнне носіць абавязковы характар, то бакі, які не згодны з такім рашэннем, мае права на адпаведнае абскарджанне.

Да працоўных спрэчак, па якіх рашэнні працоўнага арбітражу маюць абавязковы характар, аднесены спрэчкі аб выкананні працоўных дагавораў (пагадненняў), спрэчкі ў арганізацыях, дзе заканадаўствам устаноўлена абмежаванне ў рэалізацыі права на забастоўку, і калі бакі заключылі пагадненне аб абавязковасці такога рашэння. Забарона на ўдзел у забастоўцы распаўсюджваецца, напрыклад, на дзяржаўных служачых, работнікаў авіяцыі, частку ваеннаслужачых, супрацоўнікаў органаў па надзвычайных сітуацыях, для работнікаў, якія ажыццяўляюць рэгулярныя аўтамабільныя перавозкі.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

НАВІНЫ

ПАДЦЕІ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ПАДЦЕІ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ПАДЦЕІ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ПАДЦЕІ

ФАКТЫ

СПАЧАТКУ — ІНФРАСТРУКТУРА.

ДАМЫ — ПОТЫМ

У нашай краіне плануецца забяспечыць абязковую «прывязку» будаўніцтва неабходнай інфраструктуры да ўводу ў эксплуатацыю жылых аб'ектаў. Аб гэтым паведаміў учора намеснік міністра архітэктуры і будаўніцтва Беларусі **Дзмітрый СЕМАНКЕВІЧ** на міжнароднай навукова-тэхнічнай канферэнцыі «Дзяржаўная жылёвая палітыка ў Рэспубліцы Беларусь і краінах СНД».

Справа ў тым, што ў пагоні за вялікімі аб'ёмамі жыллёвага будаўніцтва ў асобных раёнах гарадоў стала адставаць інжынерная і сацыяльная інфраструктура. Няма комплекснасці развіцця жыллага асяроддзя, якая з'яўляецца асновай гарадбудаўніцтва, лічыць спадар Семанкевіч.

Для вырашэння гэтай праблемы ў Міністэрстве архітэктуры і будаўніцтва працавалі праект указа, якім вызначана вызначана залежнасць паміж здачай жыллага аб'екта ў эксплуатацыю і падрыхтоўкай і будаўніцтвам неабходнай інфраструктуры. Кіраўніцтва галіны ўз'яўлена, што ўвядзенне інжынернай інфраструктуры павіна ажыццяўляцца загалі альбо з уводам першага жыллага дома. Падобны механізм павінен дзейнічаць і ў дачыненні да сацыяльнай інфраструктуры. У падрыхтаваным дакуменце вызначаны пералік сацыяльных аб'ектаў, якія абавязкова павіны ўзводзіцца пры будаўніцтве жыллага, а таксама аб'екты, якія забяспечваюць бяспеку. Гэта медыцынскія ўстановы, міліцыя, пажарная служба і іншыя неабходныя аб'екты. Дзмітрый Семанкевіч спадзяецца, што пасля прыняцця гэтага праекта ўказа наведзенае парадку ў новых мікрараёнах стане патрэбай часу.

БЕЛАРУСБАНК СТАЎ ПАЎНАПРАЎНЫМ УДЗЕЛЬНІКАМ МАСКОЎСКАЙ БІРЖЫ

Цяпер найбуйнейшы банк Беларусі можа свабодна выкарыстоўваць усе фінансавыя інструменты біржы, паведамілі рэдакцыі ў прэс-службе Беларускага.

У прыватнасці, першы намеснік старшыні праўлення Беларускага Гендзэ ГАСПАДАРЫК адзначыў, што ўдзел у таргах на Маскоўскай біржы дазволіць дыверсіфікаваць магчымасці банка па рэгуляванні валютнай ліквіднасці і ажыццяўленні валютна-абменных аперацый. Ён паведаміў, што Беларускаму цыкавіць усё валюты, прадстаўленыя на біржы, у тым ліку і расійскі рубель. Першая здзелка айчыннага банка ажыццявілася па пары долар/рубель.

ААТ «Маскоўская біржа» — найбуйнейшая ў Расіі па аб'ёме таргоў і па колькасці кліентаў біржа, кіруе самай вялікай у Расіі публічнай пляцоўкай для гандлю акцыямі, аблігацыямі, вытворчымі інструментамі, валютай і інструментамі грашовага рынку і цэнтральным депозітарнем. Біржа прапануе ўдзельнікам таргоў інфармацыйныя паслугі па расійскім рынку калекцыяў папер і праграма-тэхнічныя рашэнні.

Сяргей КУРКАЧ.

СУВЯЗІСТ ЗНАХОДЗІЦЬ ЗАБОЙЦАЎ

Падзячы ліст і грашовую прэмію атрымаў з рук начальніка УУС Гомельскага аблвыканкама **Валерыя Палішчука** вядучы спецыяліст службы бяспекі **Мікалай Філіпчук** кампаніі «МТС» **Аляксандр Жданю**. Менавіта ён дапамог раскрыць некалькі цяжкіх рэзанансных злачынстваў.

Начальнік УУС Гомельскага аблвыканкама генерал-маёр міліцыі **Валерый Палішчука** ўзнагародавае вядучага спецыяліста службы бяспекі Гомельскага філіяла ААТ «Мабільныя ТэлеСістэмы» **Аляксандра Жданова**.

Апошняя — забойства 31-гадовага жыхара **Лельчы Аляксандра Акуліча**. Нагадаем: мужчына паехаў у Жыткавічы, каб прадаць свой «Міцубішы Карызма», пасля чаго перастаў выходзіць на сувязь. Каля тыдня шукалі лельчука, а знайшлі яго — у Прыпяці. Як расказаў у прэс-службе УУС Гомельскага аблвыканкама, мужчыну забілі яго знаёмы з Лельчы, якія завалодзілі грашмыма (каля \$5 тысяч) ад продажу аўтамабіля. Пошукі працягваліся каля тыдня, а вялікую дапамогу ў раскрыцці гэтага злачынства аказаў менавіта супрацоўнік «МТС», які пры гэтым дапамагаву міліцыі не толькі ў працоўны час, але і ў выхадныя. Міліцыянеры адзначаюць, што Аляксандр — «прафесіянал самага высокага класа, які мае феноменальную тэхнічную інтуіцыю».

Дарчы, раней міліцыя звярталася да Аляксандра Віктаравіча, калі расследаваліся гучныя забойствы дзятчаты ў Рэчыцы і Гомелі. Ён жа дапамог знайсці зладзеяў, якія забралі \$16,5 тыс. у брэсцкіх камерсантаў.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

СХАВАННЕ ЗЛО

Паводле даных даследчага цэнтру ЮНІСЕФ (Дзіцячы фонд ААН), на працягу жыцця прыблізна адзін мільярд дзяцей у свеце, у тым ліку і на еўрапейскім кантыненте, становяцца ахвярамі насілля.

З гэтай нагоды ЮНІСЕФ выступіў з заклікам надаць праблеме гвалту ў дачыненні да дзяцей прыярытэтнае значэнне ў агульнаеўрапейскім маштабе. Для гэтага трэба істотна ўдасканаліць сістэму выяўлення, пратакаліравання і перадачы ў суд спраў аб насілі ў дачыненні да дзяцей. Бо, на думку дырэктара рэгіянальнага аддзялення ЮНІСЕФ для краін паўднёва-ўсходняй Еўропы і СНД **Мары-П'ер Пуаро**, у краінах Еўропы, які і ў іншых частках свету, насілле ў дачыненні да дзяцей схавана ад вачэй грамадскасці з-за таго, што часцей за ўсё такія выпадкі здарваюцца дома ці ў школе. Пры гэтым самі дзеці, іх бацькі, іншыя члены сям'і і нават настаўнікі закрываюць на гэта вочы.

Клопат аб дзецях — гэта інвестыцыі ў будучыню, лічыць ЮНІСЕФ. А таму абарона правоў дзяцей павіна стаць прыярытэтнай задачай супрацоўніцтва ўрадавых структур, міжнародных і грамадскіх арганізацый у кожнай краіне. Толькі так можна мінімізаваць выпадкі фізічнага, псіхалагічнага і сексуальнага насілля ў дачыненні да дзяцей і наладзіць яго дзейсную прафілактыку.

Леанід ТУГАРЫН.

ДОМ ПАДПАЛІЛА І ВЫКЛІКАЛА ПАЖАРНЫХ

У райцэнтры **Бешанковічы** на вуліцы **Савецкай** жанчына падпаліла дом, а потым выклікала пажарных.

— А першай гадзіне дня паступіла паведамленне аб пажары жыллага драўлянага дома. Як высветлілася, у той час, калі гаспадар жылля знаходзіўся на працы, яго знаёмая знайшла ключы ад дома і падпаліла ложак. А затым сама ж паведаміла ў службу 101 аб сваім учынку і спакойна пакінула месца здарэння, — паведаміла **Марына ФАНДО**, прэс-сакратар **Віцебскага абласнога ўпраўлення па надзвычайных сітуацыях**.

Чаму так зрабіла жанчына — гэта высветліцца падчас следства.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ПРАКТЫКАНТЫ ПАД «КАЙФАМ»

Двойчы на Мінскім трактарным заводзе навучэнцы аднаго са сталічных каледжаў, якія праходзілі тут практыку, былі выяўлены ва ўжыванні спайсу. Гэтыя выпадкі адбыліся ў розныя дні, аднак былі падобнымі: у момант знамянення з прадпрыемствам маладыя людзі паводзілі сябе неадэкватна...

— Такі «настрой» не мог не прыцягнуць увагу работнікаў завода, а прыбывшы ахова прадпрыемства выклікала супрацоўнікаў міліцыі, — паведаміла прэс-афіцэр **Партызанскага РУУС г. Мінска Ганна ЧЫЖ-ЛІТАШ**. — Як высветлілася, у абодвух выпадках 17-гадовыя навучэнцы знаходзіліся пад удзеяннем асабліва небяспечнага псіхатропнага рэчыва «спайсу». У першым выпадку малады чалавек расказаў, што даўно ўжывае курьельны сумесі, таму зтрыманна не здзіўлены. Пры сабе ў хлопца была знойдзена яшчэ адна доза псіхатропнага рэчыва. Другі практыкант патрапіў у поле зроку міліцыі ўпершыню. На працягу ўсёй размовы ён быў вельмі сціпым, неадэкватна разгаваў на пытанні. У маладога чалавека пастаянна ўзніклі галюцынацыі, і ён не мог кантраляваць свае дзеянні. Пры сабе ў маладога чалавека была курьельная трубка са спайсам.

У дачыненні да маладых людзей заведзены крмінальныя справы.

Сяргей РАСОЛЬКА.

«ІПЭШНІКІ» АКАЗАЛІСЯ НЕ ГАТОВЫМІ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Парушэнні былі выяўлены ў 805 з іх пры рэалізацыі шырокага спектру вырабаў лёгкай прамысловасці: бялізнавыя, панчошна-шкарпэлавыя, трыкатажныя, скургалантарныя, дыянавыя вырабы, адзенне, абутак, галаўныя ўборы, пасцельныя бялізна. Падчас маніторынгу практычна ва ўсіх індывідуальных прадпрыемстваў выяўлены парушэнні адносна маркіроўкі тавараў. Ва вырабах адсутнічала інфармацыя аб вытворцу, яго месцазнаходжанні, пра склад сыравіны і спосабу догляду тавару, не паказана дата вырабы. Акрамя таго, наяўная інфармацыя для спажыцка была прыведзена на замежнай мове. Між іншым, адсутнасць названай вышэй інфармацыі з'яўляецца парушэннем артыкула 7 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб абароне правоў спажыцкоў».

— Калі ты выходзіш на рынак, то абавязкова трэба выконваць тыя правылы, якія на існуючы. Хаця мы і вядзем актыўную інфармацыйную кампанію, многія прадпрыемальнікі не валодаюць інфармацыяй. Падчас маніторынгу на рынках нас акружалі людзі і мы пачыналі іх элементарна навучыць. Хаця людзі, якія працуюць з камп'ютарам, маюць доступ да інтэрнэту, могуць спакойна азнаёміцца з усімі дакументамі на сайце і Мылтнага саюза, і Дзяржстандарту, і Мінгандлю. Многія ў нас імкнуліся браць пэўныя дакументы, тут жа іх размяжваць і раздаваць калегам. Таму частка прадпрыемальнікаў была проста не гатовая да выканання патрабаванняў. Але ёсць жа і тыя,

хто іх ужо выконвае», — каментуе маніторынг **Сяргей Іўлеў**, намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі.

Не даводзьце справу да адміністрацыйнай адказнасці

Інспектарамі канстатавалася наяўнасць у адзінкавых выпадках арыгіналаў сертыфікатаў адпаведнасці або дэкларацый аб адпаведнасці патрабаванням тэхрэгламенту або іх копій. Шэраг індывідуальных прадпрыемальнікаў прад'яўлялі нацыянальныя сертыфікаты (або іх копіі) адпаведнасці (дэкларацыі аб адпаведнасці) дзяржаў — членаў Мылтнага саюза. Некаторыя тавары мелі маркіроўку адзіным знакам абарачэння прадукцыі на рынку Мылтнага саюза або нацыянальнымі знакамі адпаведнасці дзяржаў

Лідзя Скакун ведае пра спаленую вёску не па чутках. Калі прыходзіць да стэлы, смуткуе разам з жанчынай на пастаменце.

НЕ СТАЛА ВЁСКІ ЗА АДЗІН ДЗЕНЬ

Намяла на беларускай зямлі вёскі, што раздзілілі ў вайну горкі лёс Хатыні. Рэчыцкі раён — не выключэнне. Найбольш жудасныя вогненныя трагедыі разыграліся тут якраз напярэдадні вызвалення. Адыходжычы, гітлераўцы рабілі сваю «чорную справу», быццам адчувалі хуткую паразу.

За адзін дзень не стала вёска Кабылева. Адначасова перасталі біцца сэрцы ў 1214 мірных жыхароў. Сёння цяжка ў гэта паверыцца: вёска адноўлена, але называецца ўжо па-іншаму — Першамайск. Здаецца, нішто не нагадвае пра мінулы трагедыю. Хіба толькі стэла з выявай смуткуючай жанчыны, пастаўленая ў цэнтры вёскі. Людзей тут рэдка убачыш. Адно працуюць, другія завяюцца па гаспадарцы, а трэцім суды не даіцца. Іншая вёска, новыя жыхары... Ведаюць, што жыюць, лічы, на папяляніцах, а больш і не трэба. На просьбы расказаць пра лёс спаленай вёскі разводзяць рукамі. Усё. Акрамя яе.

Лідзя Скакун ведае пра спаленую вёску не па чутках. Яна была падлеткам, калі немцы ўварваліся ў Кабылеву. Вёска разам з жыхарамі знікла літаральна на яе вачах. Калі даведалася, што ў Першамайск прыехалі карэспандэнты, нягледзячы на хворыя ногі, з дапамогай кічка знайшла ў сабе сілы дайсці да абеліска. Спяшалася, каб расказаць...

— Я добра памятаю той дзень, — гаворыць дрыготкім голасам Лідзя Кузьмінчына. — Я з маці, братамі і маленькай сястрычкай жыла на хутары. Якраз вярнуліся з лесу. Бачым — сяло гарыць. Немцы — з усіх бакоў. Зганяюць людзей па хатах, па 20-30 чалавек, кідаюць туды гранаты і падпальваюць. Жыхары галосыць, крычаць, спрабуюць выравацца з гэтага вогненнага пекла. Тая, каму удалося, падаюць ад аўтаматных чаргу...
 Выратавацца ад гэтай зварынай справы пашчасціла двум. Паўлік Скакун, 12-гадовы хлопчык, быў зганяны ў хату Фёдора Белага. З ім было яшчэ 25 аднавяскоўцаў. Эсэсаўцы зачынілі дзверы і кінулі туды гранату. Адных раніла, другіх забіла. Хлопчыку пашанцавала: аглушаны выбухам, ён упаў ля дзвярэй, а калі падлалі хату, ачунаў і выскачыў у акно. Незаўважаным адпоў да канавы і схавалася пад мостам. Бацькі яго згэралі. Ён стаў сіратой. Наталля Халімоненка, жанчына 35 гадоў, цяжка параненая, адпаўзла ў бок ад падпаленай хаты, упала ў закапаную бочку з вадой і праляжала там да прыходу партызанаў.

Як аказалася, фашысты наведвалі ў вёску і раней. 28 студзеня 1943 года ўварваліся сюды атрад нямецкіх карніку і паліцэйска. На працягу двух тыднёў яны расстралялі больш за 40 мірных жыхароў, забралі маёмасць,

жывёлу. Магчыма, ахвяр магло быць і болей. Толькі астатнім жыхарам удалося ўцячы ў лес. Некалкі месяцаў вёска пуставала. Жыхары вярнуліся ў маі. Прыйшлі, каб загінуць...
 — Мы стаялі, развіўшы раты, — працягвае жанчына. — Хоць бы аднаму з нас прыйшла ў галаву думка ўцякаць зноў у лес! Дык жа не: думалі, што да нас ужо не дойдзе. Памыляліся! Не паспелі апамятацца, як раптам убачылі на шляху немца. Ён накіроўваўся да нас на хутар. Ці то ежы папрасіць, ці то ліквідаваць сведка — дакладна і не скажу. Жанчыны яму ў кішэню пачалі пхаць яйкі. Відца, было мала. Маці мяне адравіла за гумно, дзе час ад часу несліся куркі. Немец — за аўтамат. Жанчыны на пальцах патлумачылі: «Пан, яна паўляе яйкі». Ён мяне не забіў. Калі ішла назад, пачула выстралы. І раптам цішыня. Выглянула, а мае ўсе забітыя ляжачы. Сэрца здрыганулася, хацела закрычаць, але стрымалася — гэты гад яшчэ быў тут. Пабегла ў агарод, лягла ў рэзурю ды заснула. Прачнулася з думкай, забілі мяне ці я яшчэ жывая? І тут як загаласіла: толькі ў гэты момант зразумела, што адна засталася.

Як потым аказалася, не адна. Сястрычка была толькі параненая. Хутка яе забралі ў дзіцячы дом. Бацька Лідзі Скакун з вайны вярнуўся ў 1945 годзе. Праўда, да іншай жанчыны, у

чужую сям'ю. Яна, 16-гадовая дзяўчына, пайшла працаваць у калгас. Жыла ў зямлянцы, якую сама сабе выкапала.
 — Я не ведаю, якая ў нас была энергія, але мы былі такімі шчаслівымі, што засталіся жывымі, — успамінае Лідзя Кузьмінчына. — Хоць былі галоднымі, але жыццё нам здавалася раем. Радаваліся, што нас вызвалілі.

Пасля вайны вёску адбудавалі, далі іншую назву. Відца, каб нішто не нагадвае аб колішнім трагедыі. Лідзя Скакун пражыла тут усё жыццё. «Не дай Божа, дзяўчаткі, каб такое гора здарылася ў вашым жыцці. Беражыце яго, як можаце!» — кажа нам на развітанне, абаліраецца на кіёчак і чыкільгае ў бок сваёй хаты. Потым спыняецца, азіраецца і, быццам апраўдваючыся за сваю непаваротлівасць, дадае: «Яшчэ год таму я ездзіла на ровары. Упала аднойчы, звязкі парвала. Восць чляпер мой транспарт» (паказвае на кіёчак і ўсімжаецца).

У гісторыка-мемарыяльным музеі «Памяць», што знаходзіцца ў Ровенскай Слабадзе, сабраны капсулы з попелам усіх спаленых вёсак Гомельшчыны. У адным толькі Рэчыцкім раёне гітлераўцы спалілі цалкам 69 вёсак, часткова — 50. 105 з іх былі адноўлены пасля вайны, астатнія напактаў лёс Хатыні.

СПОВЕДЗЬ ПАРТЫЗАНА

На працягу ўсяго перыяду Гомельска-Рэчыцкай наступальнай аперацыі вялікую дапамогу рэгулярным часіям аказвалі партызаны. Аляксандр Кірыленка памятае, як, быўшы партызанам атрада імя Чкалава, разам з аднапалчанин ён набліжаў той доўгажыццёвы дзень... Дзень вызвалення.

Аляксандр Аляксеевіч Кірыленка.

— Быў чалавек — не стала чалавек: халуп хапануў, — успамінае Аляксандр Аляксеевіч, як казалі пра тых, хто пайшоў у партызаны. — Я пайшоў ноччу. Ніхто не ведаў. Толькі праз некаторы час употай прыйшоў дахаты і расказаў маці, дзе я, каб не думала, што мяне забілі. У партызаны мяне паклікаў муж маёй стрыечнай сястры. Якраз арганізуюцца атрад імя Чкалава.

Аляксандр Кірыленка родам з вёскі Негаўка, што ў Буда-Кашалёўскім раёне. Калі пачалася вайна, яму ішоў сямнаццаці год. Іншыя прыліска сабе хваробы, каб толькі не ісці на фронт. Ён жа — гады, каб стаць партызанам.

У атрадзе юнак хадзіў у разведку, дабываў якую-нікую зброю, прыносіў ежу... «На адным месцы ніхто не стаяў. Партызаны — гэта рух. Восць і рухаліся. Пераначуем у адным месцы, на другі дзень шукаем іншы прыстанак. Так дайшлі і да Рэчыцы, — расказвае ветэран вайны і працягвае: — За ўсю вайну ўдзельнічаў у розных аперацыях. Толькі найбольш моцны бой быў якраз у гэтых мясцінах, у Лазаўскім лесе. Мы тут былі не адны: дыслацаваліся ў ляс і іншыя атрады. Відца, пра гэта даведаліся немцы. Пра тое, што яны ідуць у лес, нам данесла разведка. Мы занялі абарону. Разлічалі, што на танках ім цяжка будзе нас дастаць. Памыліліся: гітлераўцам удалося правацца. Цяжкі бой быў. Мы былі вымушаны адступіць.

Усе разбітыя атрады. Я адрываўся ад сваіх. Раптам чую стогн, кінуўся туды. Гляджу: у лагчыне ляжыць паранены немец. Ён быў без зброі. Для мяне, хлапчука, нарэшце, настаў момант праеяць сябе. Па партызанскіх правілах я павінен быў яго забіць. Не змог. Думаю: нашога яго забіваць, калі ён можа быць карысным? Я яму скамандаваў: «Рукі ўгору!» і пад дула сваёй вінтовак павёў у атрад. Думаў, што буду пакараны за тое, што не забіў. А не! Мне аб'явілі падзяку. Камандзір палоннага дапытаў. Што з ім было потым, не ведаю».

...Цікавы выпадак адбыўся якраз перад вызваленнем Рэчыцкага раёна. Ля горада стаяў нямецкі гарнізон. Там былі амаль адны паліцаі. «Не давай гарнізон гэты нам праходу, — загадвае былы партызан. — Трэба было яго разграміць. Мы разумелі, што яны ўзброены лепш. Але нам удалося. Мне ад паліцаў застаўся конь. Ён мне потым і выратаваў жыццё: плаваць я не умеў, а фарсіраваць Дняпро прыйшлося».

Успамінае Аляксандр Кірыленка і тое, як удзельнічаў у аперацыі па падрыве воданарорнай вежы ў Буда-Кашалёве. Самым цяжкім тут было знайсці выбухоўку.

— Дзе ўзяць тол? Самі плавлі са снарадаў. Адрывалі ўзрывальнікі, так казаць, абшчоджвалі. Потым ужо беспечна снарады закладвалі ў бочку, залівалі яе вадой і ставілі на агонь. Ад вялікай тэмпературы тол са снарадаў выходзіў. Потым жалезякі выкідалі, а тол клалі ў спецыяльнае каробачкі з бярысты, якія таксама рабілі самі. Гэта і была наша выбухоўка.

...Пасля вызвалення Рэчыцы Аляксандр Аляксеевіч трапіў у дзёкучую армію: у мінамётны полк. Тут атрымаў і першае раненне: у руку. Асколак і сёння не дае яму забяць вайну. Другім раненнем «ўзнагародзіў» «Андрэяша» (нямецкі мінамёт кшталту «Кацюшы»). — Аўт). Асколак трапіў у скаронь — цудам выжыў. Дзень Перамогі сустрэў у Германіі. Распісаўся на Рэйхстагу. Узнагароды — медаль «За ўзяцце Берліна», ордэн Айчыннай вайны II ступені і іншыя — нагадваюць ветэрану пра тое, што жыццё прайшло не дарэмна, а нам, усім яшчэ залёным, што няма нічога горшага за вайну.

Рашаючы бой... за вызваленне

Найбольш жорсткія баі за вызваленне Рэчыцкага раёна адбыліся паблізу вёскі Каравацічы. Яны ішлі тут бесперапынна на працягу трох дзён.

Сёння на гэтым месцы — аграгарадок. Прыгожыя дамкі, быццам пад лінейку, выстраіліся ўздоўж вуліцы. Па гаспадарцы завяюцца рулівыя гаспадары. На жаль, пра падзеі 70-гадовай даўніны ніхто з іх нічога не ведае. Былі сведкі, ды няма ўжо іх.

Пра кровапралітныя баі, якія некалі адбываліся тут, нагадвае толькі помнік, які стаіць у цэнтры вёскі. Ён увекавечвае подзвіг вайскоўцаў, якія загінулі за вызваленне Каравацічы, а таксама ушаноўвае памяць мясцовых жыхароў, якія не вярнуліся з фронту. Побач — помнік танкістам 160-га палка.

— Гэта быў асобны полк, які ўваходзіў у склад Данскага танкавага корпуса генерала Панова, — расказвае навуковы супрацоўнік Рэчыцкага краязнаўчага музея Наталля Сярынова. — На караваціцкім кірунку ўзнікалі крытычныя становішчы. І камандуючы 65-й арміі Батаў быў вымушаны перакінуць 160-ы полк у распараджэнне 14-й кавалерыйскай дывізіі, якая ваявала тут сумесна з 41-й асобнай знішчальна-супрацьтанкавай артылерыйскай брыгадай і 172-й стралковай дывізіяй.

Уначы з 18 на 19 лістапада немцы на «тыграх» і «пантрах» трэці раз уварваліся ў Каравацічы. Праваўшы абарону 172-й стралковай дывізіі, дайшлі да

цэнтры вёскі, дзе завязалі бой з 41-й артылерыйскай. У гэтай сітуацыі 160-ы танкавы полк атрымаў загад адрэзаць немцаў ад асноўных сіл.

А 6 гадзіне раніцы полк заняў зычондны пазіцыі паміж вёскамі Чырвоная Дуброўка і Каравацічы. Дзевяці танкістаў для немцаў былі нечаканымі. Яны, спыненыя магутным працітанкавым агнём артылерыстаў і сіламі стралковай дывізіі, павярнулі назад і лоб у лоб шышліся з 160-м палком. Бой ускладняўся тым, што танкісты падтрымлівалі толькі рота аўтаматчыкаў, шэрагі якой хутка раздзелі. Але ўсё ж такі немцы былі вымушаны пакінуць сяло.

«У выніку баёў за Каравацічы фашысты пакінулі на полі бою да 1500 трупцаў сваіх салдат і афіцэраў...» — пісала газета «Красная Звезда» ў нумары ад 17 снежня 1943 года.

За баі за Каравацічы былі ўзнагароджаны: Залатоў Зоркай Героя — 4 чалавекі, ордэн Леніна — 7 чалавек, ордэн Чырвонага Сцяга — 3, ордэн Славы III ступені — 32 чалавек, ордэн Айчыннай вайны I ступені — 6, ордэн Айчыннай вайны II ступені — 30, ордэн Чырвонай Зоркі — 79, медалём «За адвагу» — 118, медалём «За баявы заслугі» — 57 чырвонаармейцаў. Ордэн Чырвонага Сцяга быў ўзнагароджана і 41-я артылерыйская брыгада.

Удзельнікі тых крываваў пядзей успаміналі:

«У баях за Каравацічы героі былі ўсё! І тыя, хто загінуў, і

і абараняў беларускіх дзяцей, бачылі цэлымі вёскамі забітых, спаленых, закатаваных. Усё гэта выклікала ў кожнага з нас прагу помсты да фашысцкіх вылодкаў. І мы білі іх бязлітасна. Някія цяжкія і страты не маглі нас спыніць» (былы камандзір узвода разведкі, лейтэнант Міцінскі).

У баі за Каравацічы ўдзельнічаў і Пётр Субочын. Ён быў цяжка паранены. Пасля лячэння вярнуўся ў сваю вайсковую часць, дзе яго чакала ўзнагарода за вызваленне вёскі — ордэн Айчыннай вайны I ступені. Пасля вайны ён вярнуўся ў родны Камсамольск-на-Амуры, стаў пэтам і мінулым падзеям прывясціў верш. Восць некалькі радкоў:

«... Я помню, как стволы орудий
 Ныряли в темный коридор.
 За жизнь страны
 сражались люди,
 По танкам бившие в упор.

Прямой наводкой слева, справа
 Мы расширили свой плацдарм.
 И в Корватичах, как мама,
 Обнял солдата командарм.

Он нам сказал:
 «Спасибо, братцы!
 Героев здесь не сосчитать.
 Мы научились славно драться,
 Как нам велит Отчизна-мать».

Отдал приказ: «Салют о павших
 Из всех орудий — по врагам!»
 И снова в путь
 военным маршем
 Маршрутом
 к речичким домам...»

Візітная картка Рэчыцы — парк Перамогі. Сапраўдны музей Вялікай Айчыннай вайны і іншых войнаў пад адкрытым небам. Помнік воінам-вызваліцелям, абеліск танкістам гвардзейскага 1-га Данскага танкавага корпуса, якія загінулі ў баях за Рэчыцу ў лістападзе 1943 года, помнік ветэранам лакальных войнаў і ўзброеных канфліктаў, алея герояў.

— Алея герояў з'явілася тут шэраў, напярэдадні святкавання 800-годдзя горада, — расказвае намеснік начальніка аддзела ідэалагічнай працы, культуры і па справах моладзі Рэчыцкага райвыканкама Аляксей Кальчук. — Добрым падарункам для жыхароў Рэчыцы яна стане і на юбілей вызвалення свайго краю. Тут увекавечаны подзвіг 15 герояў Саюза: урадженцаў Рэчыцы і Рэчыцкага раёна, тых, хто жыў тут пасля вайны, і салдат, якія вызвалілі Рэчыцкі край.

Сярод герояў-вызваліцеляў — Іван Двяднак, Аляксандр Краскаў, Фёакіст Трыфануў, Кандрат Навумаў, Мікалай Мастоўкоў, Тачмамед Ніязмедаў, Аляксандр Казлоў.

Горад вызваляла 65-я армія генерал-лейтэнанта Паўла Батава пры падтрымцы аднаго са стралкоўчых корпусаў 48-й арміі генерал-лейтэнанта Пракопа Раманенкі і брыгады 1-га гвардзейскага Данскага танкавага корпуса.

«Мы не крычалі «ўра». Мы галасілі...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

ЗАУСЁДЫ ПЕРШАЯ

«Я нарадзілася ў Сведскім — сяле, што недалёка ад Рэчыцы. З шасці гадоў пачала працаваць. Амаль кожны дзень з бацькамі хадзіла ў калгас: палова градкі. Ведала, якую траўку вырываць можна, а якая — не. На маму пісалі дадатковыя працэдні (на мяне ж неўважліва). У выніку яна стала стыханукай.

Распа я ў шматдзятнай сям'і: нас было сям'ера. Я — самая малодшая. Кожны дзень хадзілі ў школу за 12 кіламетраў. Прычым вучыліся лепш, чым мясцовыя дзеці. Дырэктар нас нават ставіў у прыклад: «Раўняйцеся на свядлян!»

Памятаю, як з татам лавіла рыбу. Праўда, у мяне быў свой спосаб. Калі рака выходзіла з берагоў, малыкі заставаліся ў ямках, якімі было ўсыпана ўзбярэжжа. Я іх збіралі, карміла імі катаў. Усюды паспявалі! Заўсёды была першай. Усё так казалі. За мной гэта замацавалася і сёння».

СУСТРЭЧА З ВАЙНОЙ

«У чэрвені 1941-га я скончыла школу. Паехаў у Гомель, каб набыць сабе сукенку ці хаця б які-небудзь матэрыял. Там мяне і застала вайна. Туды ехаў на цягніку, назад прыйшоўшыся вяртацца пехам. Дамой не ішла, а бегла! І не толькі я: з Гомеля людзі разбігаліся ва ўсё бакі.

Калі сяла Мільча на нас наліяць пячур расстраляваць натоўп. Людзі кінуліся ўрасынуцы. Калі ён адстраляўся і паляцеў, я ўбачыла, як маці галасілі над забітымі дзецьмі і як дзеці енчылі на грудзях расстраляных матуль. Гэта былі першыя ахвяры. Хто ім дапамагаў, не ведаю: я бегла, як шалёная, ад гэтай вайны. Больш хажлівай карцыны я ніколі не бачыла. Я прайшла праз усю вайну, працягла нялёгка жыццё, а першы дзень вайны мне помніцца і дагэтуль» (Марыя Зосімаўна змахвае слёзы і просіць прабачэння за свае пачуцці, быццам апраўдваючыся словамі: «Хто прайшоў вайну, без слёз яе ўспамінаць не можа».)

ЮНЫЯ ПАПДОЛЬШЫКІ

«Калі я прыйшла ў сяло, дарослых мужчын ужо не было: у першы дзень вайны іх мабілізавалі. З тых, хто застаўся, пад камандаваннем Макара Турчынскага пачаў стварацца атрад апалчэнцаў. Ён стаў ад-

«МЫ НЕ КРЫЧАЛІ «ЎРА». МЫ ГАЛАСІЛІ...»

б'ягом да брата. Прыёмнік схавалі ў лесе, ажно на дуб зацягнулі. Самі вярнуліся ў сяло, селі на масточку і чакаем, што будзе далей. Аказалася, што мацька дачкалася паліцаў. Неўзабаве нас арыштавалі.

Барыса на допыце моцна білі. Мяне толькі адзін раз па галаве стукнулі, як раптам адчынілі дзверы і ўходзіць мужчына па прозвішчы Вейс. Я яго ведала. Да вайны ён працаваў у нас ляснічым. Паколькі з'яўляўся немцам па нацыянальнасці, быў вымушаны служыць гітлераўцам. Дзякуючы яму мы і засталіся жывымі. Нас адпусцілі. Дамой ўдася роўна ісці было нельга. Мой сусед мяне дапамог пайсці ў партызаны, Барыс схавалася ў цёткі. Праўда, перш знашоў мацьку і забіў — не мог дараваць здраду».

У ПАРТЫЗАНАХ

«Ісці ў партызаны з Барысам планавалі разам. Толькі ў нас так не атрымалася. Ён, калі ачунаў, трапіў у адзін атрад, а я — у партызанскі атрад імя Варашылава. Дзв'ячат там было нямамо: на кухні, у санчасці, у разведцы. А я так лічыла: раз тут апынулася, павіна ваяваць. Толькі восць зброі не было. Каб яе здабыць, часта хадзіла ў разведку. Увесь час ірэвалася на пост. Вядома, мяне, дзяўчыну, туды не бралі. А восць дзякуючы ў размяшчэнні лагера калі-нікілі дазвалялі. Не раз удзельнічалі і ў пагромах гарнізонаў, дзе ў асноўным размяшчаліся паліцаі.

Помню, як аднойчы пайшлі мы з сяброўкай Марыяй Храмчанкай і Ровенскай Слабаду. Там «раскулочылі» начальніка паліцыі: ён набраў у людзей, а мы — у яго. Прынеслі ежу ў лагер. Наеліся і самі, асабліва меду. Захацелася піць, а вады не было. Была, але я халапа толькі для таго, каб хаця б прыгатаваць ежу. Я ведала палянку, дзе расло шмат брунсці. Восць і кажу Марыі: «Хадзем набіраем. Здавоўлім смугі і параненым прынесем». Пайшлі. І раптам яна ўзгадала, што пакінула ў будане партфель з дакументамі нашага кіраўніцтва, якія ёй даручылі захоўваць. Я яе адпусціла, а сама працягваю збіраць ягады. Раптам чую яўрэйскую гаворку (у нашым атрадзе былі два Мішы, адзін з іх — яўрэі). Яны ярыз захацелі з намі пайсці, толькі мы пабеглі без іх. Восць, думаю, дурні, куды пайшлі: там няма брунсці. І крыччу: «Мішы, ідзіце сюды!» І ўсё сіхнула. Я апамяталася, што гэта быў не іхні зямор голасу. У мяне і валасы дуба сталі. Тады чую на далёкім пасту: «Бах-бах!» Варта-

вья. Значыць, немцы побач. Пачалася страляніна. Калі б у той момант хто змеяраў мой бег у лагер, напэўна, і да гэтага часу ніхто не пабў бы таго эркорду!

Пры вызваленні Рэчыцы і населеных пунктаў раёна загінула больш чым 5 тысяч салдат і афіцэраў Чырвонай Арміі.

Апынуўшыся ў лагеры, я падняла трывогу. Мы занялі абарону. Гэта сапраўды былі немцы. Як аказалася потым, у лагері правёў адзін наш хлопчык. Юнак быў не вінаваты. Проста пахваліўся сваёй дзяўчыне, што ён — партызан-разведчык, а яе бацька быў паліцаем... Я не лічу гэта здрадай.

Пачаўся бой. Вядома, змагацца з немцамі, узброенымі кулямётамі, мінамётамі і аўтаматамі, было не проста цяжка, а бессэнсоўна. У мяне спачатку ўзлеу англійскае вінтовака на 10 патронаў была, толькі потым яе на карабінчык змянілі. Бой быў цяжкім. Загінула шмат партызанаў, паліяноў нямамо і немцаў. Мы адступілі. Бесчалавечнасць і ўвесь жах той вайны я зразумела толькі тады, калі ўбачыла сваіх сяброў... забітымі». (Марыя Зосімаўна змахвае слёзы і ўспамінае. Але ўсё ж яна знаходзіць у сабе сілы і працягвае даля.)

АПОШНЯЯ ДАДА

«16 верасня 1943-га, якраз перад самым вызваленнем, мяне і яшчэ некалькі чалавек перавялі ў брыгаду Івана Барунова. Злучэнне мы павінаны былі знайсці самастойна. Не атрымалася: заблукалі, страцілі з ім сувязь. Бяскончы перапалі з немцамі каля вёскі Лясное ўзлеу нас загналі ў балота. Гэта для немцаў яно было непраходным, для нас жа — адзіным выратаваннем. Дзёрэкасі і жадаючы англійскае вінтовака на 10 патронаў была, толькі потым яе на карабінчык змянілі. Бой быў цяжкім. Загінула шмат партызанаў, паліяноў нямамо і немцаў. Мы адступілі. Бесчалавечнасць і ўвесь жах той вайны я зразумела толькі тады, калі ўбачыла сваіх сяброў... забітымі».

Пра асобныя подзвігі Марыя Зосімаўна гаворыць не любіць. На падобныя пытанні адказвае коротка: «Пагледзіце на мой пінаж. Ён пра ўсё расказае...»

Праўда, на левым баку — ордэн Славы III ступені (яго давалі толькі за асабісты подзвіг), ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявы заслугі», «Партызану Айчыннай вайны II ступені», «За Перамогу над Германіяй». І гэта ўсё ў 17 гадоў! На правым баку — узнагароды, атрыманыя ў мірны час.

...Прайшоў час развітацца. А не хочацца. Так бы і размаўлялі гадзінамі з гэтай добрай і шчырай жанчынай. Нешта ёсць у ёй такое, што прывабляе, не адпачывае. Наведвалі б яе яшчэ і яшчэ. Марыя Зосімаўна быццам адгавяе нашы думкі: «Прыязджайце да мяне на юбілей! Буду рада вас бачыць». А мы восць возьмем ды прыедем!

вья. Значыць, немцы побач. Пачалася страляніна. Калі б у той момант хто змеяраў мой бег у лагер, напэўна, і да гэтага часу ніхто не пабў бы таго эркорду!

Пры вызваленні Рэчыцы і населеных пунктаў раёна загінула больш чым 5 тысяч салдат і афіцэраў Чырвонай Арміі.

Апынуўшыся ў лагеры, я падняла трывогу. Мы занялі абарону. Гэта сапраўды былі немцы. Як аказалася потым, у лагері правёў адзін наш хлопчык. Юнак быў не вінаваты. Проста пахваліўся сваёй дзяўчыне, што ён — партызан-разведчык, а яе бацька быў паліцаем... Я не лічу гэта здрадай.

Пачаўся бой. Вядома, змагацца з немцамі, узброенымі кулямётамі, мінамётамі і аўтаматамі, было не проста цяжка, а бессэнсоўна. У мяне спачатку ўзлеу англійскае вінтовака на 10 патронаў была, толькі потым яе на карабінчык змянілі. Бой быў цяжкім. Загінула шмат партызанаў, паліяноў нямамо і немцаў. Мы адступілі. Бесчалавечнасць і ўвесь жах той вайны я зразумела толькі тады, калі ўбачыла сваіх сяброў... забітымі».

Пра асобныя подзвігі Марыя Зосімаўна гаворыць не любіць. На падобныя пытанні адказвае коротка: «Пагледзіце на мой пінаж. Ён пра ўсё расказае...»

Праўда, на левым баку — ордэн Славы III ступені (яго давалі толькі за асабісты подзвіг), ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявы заслугі», «Партызану Айчыннай вайны II ступені», «За Перамогу над Германіяй». І гэта ўсё ў 17 гадоў! На правым баку — узнагароды, атрыманыя ў мірны час.

...Прайшоў час развітацца. А не хочацца. Так бы і размаўлялі гадзінамі з гэтай добрай і шчырай жанчынай. Нешта ёсць у ёй такое, што прывабляе, не адпачывае. Наведвалі б яе яшчэ і яшчэ. Марыя Зосімаўна быццам адгавяе нашы думкі: «Прыязджайце да мяне на юбілей! Буду рада вас бачыць». А мы восць возьмем ды прыедем!

вья. Значыць, немцы побач. Пачалася страляніна. Калі б у той момант хто змеяраў мой бег у лагер, напэўна, і да гэтага часу ніхто не пабў бы таго эркорду!

Пры вызваленні Рэчыцы і населеных пунктаў раёна загінула больш чым 5 тысяч салдат і афіцэраў Чырвонай Арміі.

Апынуўшыся ў лагеры, я падняла трывогу. Мы занялі абарону. Гэта сапраўды былі немцы. Як аказалася потым, у лагері правёў адзін наш хлопчык. Юнак быў не вінаваты. Проста пахваліўся сваёй дзяўчыне, што ён — партызан-разведчык, а яе бацька быў паліцаем... Я не лічу гэта здрадай.

Пачаўся бой. Вядома, змагацца з немцамі, узброенымі кулямётамі, мінамётамі і аўтаматамі, было не проста цяжка, а бессэнсоўна. У мяне спачатку ўзлеу англійскае вінтовака на 10 патронаў была, толькі потым яе на карабінчык змянілі. Бой быў цяжкім. Загінула шмат партызанаў, паліяноў нямамо і немцаў. Мы адступілі. Бесчалавечнасць і ўвесь жах той вайны я зразумела толькі тады, калі ўбачыла сваіх сяброў... забітымі».

Пра асобныя подзвігі Марыя Зосімаўна гаворыць не любіць. На падобныя пытанні адказвае коротка: «Пагледзіце на мой пінаж. Ён пра ўсё расказае...»

Праўда, на левым баку — ордэн Славы III ступені (яго давалі толькі за асабісты подзвіг), ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявы заслугі», «Партызану Айчыннай вайны II ступені», «За Перамогу над Германіяй». І гэта ўсё ў 17 гадоў! На правым баку — узнагароды, атрыманыя ў мірны час.

...Прайшоў час развітацца. А не хочацца. Так бы і размаўлялі гадзінамі з гэтай добрай і шчырай жанчынай. Нешта ёсць у ёй такое, што прывабляе, не адпачывае. Наведвалі б яе яшчэ і яшчэ. Марыя Зосімаўна быццам адгавяе нашы думкі: «Прыязджайце да мяне на юбілей! Буду рада вас бачыць». А мы восць возьмем ды прыедем!

вья. Значыць, немцы побач. Пачалася страляніна. Калі б у той момант хто змеяраў мой бег у лагер, напэўна, і да гэтага часу ніхто не пабў бы таго эркорду!

Пры вызваленні Рэчыцы і населеных пунктаў раёна загінула больш чым 5 тысяч салдат і афіцэраў Чырвонай Арміі.</

Зямлі надзвычайная апора

Спецвыпуск да Дня работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці

Для малых і для дарослых

У сталінскай вёсцы Рэмель штогод нараджаецца не менш за 20 дзяцей. А вось дзіцячага садка да апошняга часу не было, дашкольнай тэрапія была падвозіць у іншыя садкі альбо наогул пакідаць дома. Будаўніцтва тут дзіцячай дашкольнай установы было прадугледжана яшчэ пры зацвярджэнні праграмы развіцця Прыпяцкага Палесся. І вось напрыканцы мінулага года ў вёску прыйшлі будаўнікі. Дзіцячы садок, узведзены па тыповым праекце, разлічаны на 75 месцаў.

Загадчыца новай установы Таццяна Мароз кажа, што вясковы садок цяпер не проста месца, дзе дзеці бавяць час, атрымліваюць стандартны выхаванне і адукацыю. Рэмельскія яслі-сад мае ўсе ўмовы для якаснай дашкольнай адукацыі і развіцця дзяцей. Тут абсталяваны камп'ютарны клас, ёсць спартыўная і музычная залы, пакой

для дзіцячай творчасці. Вялікае значэнне, безумоўна, мае харчовы блок з сучасным абсталяваннем і такая ж пральня.

Абласному бюджэту будоўля абышлася ў 26,3 мільярда рублёў. Падчас урачыстага адкрыцця новага аб'екта адукацыі старшыня аблвыканкама Канстанцін СУМАР падкрэсліў, што праграма адраджэння і развіцця вёскі, якая ажыццяўляецца ў рэспубліцы, дазваляе стварыць годныя ўмовы жыцця ў глыбінцы. Сёння на Століншчыне востра стаіць пытанне з месцамі для дашкольнай каў у вёсцы Кароцічы і Давыд-Гарадку. Тут у бліжэйшыя два-тры гады таксама будуць узведзены новыя дзіцячыя дашкольныя установы.

А ў суседніх Альшанах днямі адкрылі фізкультурна-аздараўленчы комплекс. Гэты аб'ект узведзены па даручэнні Прэзідэнта РБ. Леташняй вясной кіраўнік дзяржавы быў у Альшанах, тады і паабяцаў месцічам, што ў іх вёсцы пабудуюць добрую залу, дзе

можна будзе падтрымліваць форму дарослым і дзе змогуць трэніравацца дзеці.

Трэнер Аляксей Дзяко не ўтойвае свайго задавальнення, кажа, што каўчукавае нямецкае пакрыццё гульнявых залаў якраз спрыяе па-сапраўднаму прафесійным трэніроўкам. Як раскажаў начальнік аддзела адукацыі, спорту і турызму Столінскага райвыканкама Аляксандр ВЯЧОРКА, мясцовая дзіцячая футбольная каманда дастойна прадстаўляе Брэстчыну на рэспубліканскіх спаборніцтвах. Але раней альшанскія спартсмены трэніраваліся ў Давыд-Гарадку, а цяпер яны змогуць рабіць гэта дома. Новы фізкультурны комплекс уключае ў сябе вальейбольна-баскетбольную залу 18х30 метраў, залу для гульні ў міні-футбол 18х30 метраў, а таксама трэнажорную залу. Абсталяваны цудоўныя раздзявалні і душавыя. Побач з комплексам размешчаны тэнісны корт і летняя футбольная пляцоўка.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Жывёлаводы з Міхайлаўкі

Жыжары вёска Каралёва Слабада і Міхайлаўка Мікалай СОДЗЕЛЬ і яго дачка Наталія МАКСИМАВА (на фотаздымку) шмат гадоў аддаюць працу ў жывёлагадоўчым сектары прадпрыемства «Міхайлаўскае-Агра» — аднаго з лепшых сельгаспрадпрыемстваў па вытворчасці малака ў Светлагорскім раёне. Штодзень «Міхайлаўскае-Агра» пастаўляе на Калінкавіцкі малочны завод па 15 тон малака, з якога 90 працэнтаў ідзе гатункам «экстра». Наталія Мікалаўна ўзначаль-

вае вялікі комплекс, на якім утрымліваецца 720 галоў дойнага стагта і 300 галоў маладняку буйной рагатай жывёлы. А Мікалай Георгіевіч ужо дваццаты год, як працуе на пасадзе галоўнага заатэхніка. Неўзабаве фронт работ Мікалая Содзеля значна павялічыцца, бо да сямі жылгадоўчых фермаў дабавіцца новы даільна-малочны блок на 400 рагуль.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

На свае вочы

СВЯТА СА СМАКАМ... СЫРУ

У Браславе днямі адбылася доўгачаканая падзея:

пасля рэканструкцыі адкрыўся філіял ААТ «Глыбоцкі малочна-кансервавы камбінат» па вырабе сыроў

Дарэчы, у хуткім часе браслаўскае прадпрыемства стане самастойным, і для гэтага ёсць прычыны, бо створанае прадпрыемства — фактычна новае, з самым сучасным абсталяваннем.

З'явілася каля 100 працоўных месцаў, людзі ўжо зарабляюць у сярэднім па 5 мільёнаў рублёў у месяц, і многія хацелі б сюды працаўладкавацца. Прыбытак ад рэалізацыі сыроў у выніку рэканструкцыі павялічыцца ў 33 разы і дасягне 33 мільярдаў рублёў.

Урачыстае адкрыццё філіяла адбылося з удзелам старшыні Віцебскага аблвыканкама Аляксандра КОСІНЦА. Губернатар, трэба сказаць, здзівіў людзей, якія прыйшлі паглядзець, як адкрываецца прадпрыемства: ён расправдаўся ўсім, хто сабраўся на вуліцы, пачаставаў сырам ды яшчэ і з гарбатай.

— Трэба, каб у людзей было пануццё гонару за ўсё, што тут створана. На гэтым месцы стара стары будынак філіяла Глыбоцкага малака-завода, на якім у суткі выраблялі каля 2 тон сыроў, а цяпер — прыкладна ў шасць разоў больш, — тлумачыў губернатар. — А хацелі

ж купіць гэты будынак — усяго за адну базавую велічыню. І не факт, што потым правялі б рэканструкцыю. Але Прэзідэнт падтрымаў ініцыятыву аблвыканкама — лабудавец новае прадпрыемства. У рэканструкцыю ўклалі каля 230 мільярдаў рублёў, і гэта павінна значна палепшыць эканамічны эфект. Сярэдняя зарплата тут будзе каля 7 мільёнаў рублёў у месяц, — паабяцаў Аляксандр Косінец.

Каля 80% сырай прадукцыі будзе адпраўляцца на экспарт, што сведчыць аб яе канкурэнтаздольнасці. Акупацкія інвестыцыі ў прадпрыемства дзесьці за 5 гадоў.

— У 2005 годзе браслаўскія сыры атрымалі сертыфікацыю ў Расіі. Сёння дзякуючы новай тэхналогіі глыбіня перапрацоўкі сыравіны дасягне тут каля 100 працэнтаў, — адзначыў Валерый ДУЛІНСКІ, генеральны дырэктар Глыбоцкага малочна-кансервавага камбіната.

Прадукцыя вырабляецца пад гандлёвай маркай «Аляксандраўскія сыры». Цяпер прадпрыемства ў райцэнтры нічым не адрозніваецца ад аналагічных — самых лепшых — у Еўра-

саюзе. Блізкім да Браслава да мяжы з Латвіяй і Літвой у перспектыве дазволіць наладзіць экспарт сыроў у гэтыя і іншыя краіны.

Безумоўна, каб стабільна працаваць, неабходна свечасова і ў поўным аб'ёме забяспечваць прадпрыемства малаком: спатрэбіцца штодня 120 тон, а ў цёплым часе года яшчэ больш — да 150 тон у суткі. Таму райвыканкаму прыйдзецца сур'ёзна папрацаваць над мадэрнізацыяй сыравіннай зоны: мадэрнізаваць фермы, забяспечыць жывёлу адпаведнымі кармамі і гэтак далей.

На Віцебшчыне завяршаецца мадэрнізацыя і Пастаўскага сырзавода, дзе будуць вырабляць штодня прыблізна 20 тон сыроў. Паспяхова дзейнічае Верхнядзвінскі завод. Спецыялісты ўпэўнены, што канкурэнцыя паміж сырзаводамі не будзе, бо яны выпускаюць розныя віды сыроў, якія карыстаюцца вялікім попытам.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Браслаў — Віцебск

Паважаныя калегі, шануюныя сябры! Ад душы віншум вас з надыходзячым **Днём работніка сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці!** Нездарма гэтае свята адзначаецца восенню, калі сабраны ўраджай і падводзяцца вынікі сельскагаспадарчага года. А добрыя вынікі залежаць ад працы кожнага работніка і наладжанага механізму супрацоўніцтва каманды кожнага прадпрыемства. Таму зычым усім плённай, выніковай працы ў калектывах, кожны з якіх уяўляе сабой адзіную каманду.

Усім працаўнікам — аграрыям і перапрацоўшчыкам — зычым здароўя, аптымізму, шчасця і дабрабыту ў сям'ях, а прадпрыемствам — эканамічнай стабільнасці, ажыццяўлення самых смелых задумак і праектаў.

Адміністрацыя і прафсаюзы камітэт адкрытага акцыянернага таварыства «Гарадзейскі цукровы камбінат».

УНП 600031529

«Нясвіжскія Астроўкі» — ДОБРАСУМЛЕННЫЯ І НАДЗЕЙНЫЯ

З якім прадпрыемствам аддаюць перавагу працаваць партнёры, дзе застаюцца маладыя спецыялісты? Сакрэта тут няма ніякага: прадпрыемства павінна быць добрасумленным і надзейным, свечасова рабіць усе выплаты і плацяжы і прапаноўваць добрую зарплату сваім работнікам. Менавіта такім з'яўляецца ААТ «Нясвіжскія Астроўкі», размешчанае ў Нясвіжскім раёне.

Работнікі на зарплату не скардзяцца

Дырэктар адкрытага акцыянернага таварыства Людміла ГУТНІК ужо больш за 30 гадоў працуе ў сельскай гаспадарцы — фактычна ўсё сваё свядомае жыццё. Прайшла шлях ад простага палювадзі і вось ужо 11-ы год выступае ў ролі кіраўнікі.

«Першы год кіраваць было вельмі складана, становішча ў гаспадарцы было цяжкае, зарплата — нізкая, — успамінае Людміла Георгіеўна. — Даводзілася прапаўдаць на працы суткамі, наладжваць дысцыпліну, асабістым прыкладам паказаць, як трэба працаваць. Калі сам не будзеш працаваць, то і ніхто не будзе. У вёсцы кожны навідавоку, а да кіраўніка патрабаванні асаблівыя. Але прайшоў зусім мала часу, і людзі паверылі новаму кіраўніку, а праз 2-3 гады справы прадпрыемства ўжо пайшлі ўгору».

Сёння работнікі ААТ «Нясвіжскія Астроўкі» (дарэчы, усяго ў гаспадарцы працуюць 210 чалавек) на свае заробкі не скардзяцца. Так, за 9 месяцаў

Сёння тэрыторыя прадпрыемства складае 3733 га, сельскагаспадарчы ўгодзі — 3387 га, у тым ліку ворыва — 2731 га.

гэтага года сярэдні заробак па прадпрыемстве склаў 4 519 000 рублёў. Спецыялісты атрымліваюць больш, да 900 долараў у эквіваленце за месяц.

Да Дня работнікаў сельскай гаспадаркі выдаюцца прадуктовыя наборы работнікам гаспадаркі і пенсіянерам, да Новага года — салодкія падарункі. Кожны ахвотны можа адлучыць у беларускіх санаторыях за палову кошту пуды ўжываць астагняе прадпрыемства. Аказвае яно дапамогу і школе, і дзіцячаму садку. «Там жа нашы дзеці вучацца», — кажуць у «Нясвіжскіх Астроўках».

ААТ «Нясвіжскія Астроўкі» — сучаснае сельскагаспадарчае прадпрыемства, якое спецыялізуецца ў жывёлагадоўлі на вытворчасці малака і мяса буйной рагатай жывёлы, у раслінаводстве — на вырошчванні цукровых буракоў, збожжавых і зернебабовых культур. Астатнія плошчы падпарадкаваны кормавытворчасці.

У такіх прасторных, светлых памяшканнях утрымліваецца стагта буйнарагатай жывёлы.

Камбайнер Генадзь ДЭКОЛА, галоўны аграном Аляксей ГРОХ, вадзіцель Віталь ПАШКЕВІЧ.

На палетках гаспадаркі працуе сучасная энерганаснальная тэхніка. Гэты здымак быў зроблены ў апошнія дні уборкі кукурузы.

Малако — экстра-класа!

У ААТ «Нясвіжскія Астроўкі» не бяцца эксперыментавач. Менавіта тут аднымі з першых у рэспубліцы і першымі ў Мінскай вобласці асвоілі высокатэхналагічнае і навукаёмкае абсталяванне — пабудавалі рабатызаваную ферму. «Цяпер штомесяц выплываем 300 млн рублёў крэдыту банку, і з плацэжамі не зацягваем. Даўгоў у прадпрыемства няма. Свечасова плацяцца падаткі, робяцца адлічэнні ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва. 1,5 млрд рублёў штомесяц ідзе на зарплату работнікам. Адтэрміновак або запазычанасцяў па заробку не было ні разу за час маёй працы», — кажа дырэктар гаспадаркі.

Прычына, па якой у «Нясвіжскіх Астроўках» адважыліся на навацыі, простая. «Вёска старэе, знайсці дзярку на ферму становіцца ўсё больш складана, і выхад з сітуацыі толькі адзін — выкарыстанне сучасных тэхналогій», — кажа Людміла Гутнік.

Не дзіва, што найбольшы прыбытак гаспадарцы цяпер прыносіць вытворчасць малака. За 9 месяцаў гэтага года надой малака ад адной каровы складае 5951 кг, а на рабатызаванай ферме ў вёсцы Макашы ўдой на адну карову склаў 7440 кг.

Па імгненна выддзеным параметрах якасці малака ветурач Дзмітрый Васілеўскі, які скончыў Віцебскую ветэрынарную акадэмію і застаўся працаваць у гаспадарцы пасля абавязковай адпрацоўкі, робіць заключэнне аб здароўі жывёлы, выяўляе скрытыя мастыты, іншыя хваробы і свечасова прызначае лячэнне. Дарэчы, практычна ўсё малако, якое атрымліваецца тут ад рагуль, адпавядае гатунку «экстра». А дакладней, класам «экстра» і вышэйшым гатункам прададзена 99,8% малака. Таварнасць яго склала 92%. Рэнтабельнасць малака — 89,3% і прыбытак ад яго — больш за 8 млрд рублёў.

Па выніках работы за 2011 год ААТ «Нясвіжскія Астроўкі» прызнана лепшым у жывёлагадоўлі Нясвіжскага раёна.

Гаспадарка запрашае да супрацоўніцтва

Сельскагаспадарчае прадпрыемства мае даўня традыцыю вырошчвання цукровых буракоў, збожжавых, зернебабовых культур і вытворчасці кармоў.

Шасць гадоў тут працуе галоўным аграном Аляксей ГРОХ. Прыехаў па размеркаванні ў якасці маладога спецыяліста пасля заканчэння Гродзенскага аграрнага ўніверсітэта, ды так і застаўся. «Я сам родам з вёскі, з гэтага ж Нясвіжскага раёна, — кажа ён. — Застаўся тут, таму што добрая гаспадарка, добры заробак. А пасля таго, як я ажаніўся, прадпрыемства выдзеліла нам сядзібнага тыпу з усімі выгодамі...».

Аляксей Грох задаволены добрым ураджаем буракоў. «У параўнанні з мінулым годам палепшылася яе цукрыстасць. Гэта адбылося дзякуючы ўмовам надвор'я і таму, што мы кожны год мяняем гібрыды, — тлумачыць ён. — Пакідаем два-тры з тых, што лепш сябе зарэкамендавалі, і кожны год высейваюцца дадаткова яшчэ два-тры новыя гібрыды. У гэтым годзе ўраджайнасць цукровых буракоў склала 538 ц/га».

Парадавала галоўнага агранома сёлета і кукуруза. Яе сабралі на зерне 119,2 ц/га, усяго ж у гэтым годзе намалалі кукурузы і 2000 тон збожжа — трышкіале і ячменю. Запрашаем да супрацоўніцтва, — кажа дырэктар ААТ «Нясвіжскія Астроўкі» Людміла Гутнік.

«Сёння наша гаспадарка мае магчымасць рэалізаваць 500 тон зерня кукурузы і 2000 тон збожжа — трышкіале і ячменю. Запрашаем да супрацоўніцтва.

Сёння гаспадарка мае магчымасць рэалізаваць 500 тон зерня кукурузы і 2000 тон збожжа — трышкіале і ячменю. Запрашаем да супрацоўніцтва.

Сёння гаспадарка мае магчымасць рэалізаваць 500 тон зерня кукурузы і 2000 тон збожжа — трышкіале і ячменю. Запрашаем да супрацоўніцтва.

Сёння гаспадарка мае магчымасць рэалізаваць 500 тон зерня кукурузы і 2000 тон збожжа — трышкіале і ячменю. Запрашаем да супрацоўніцтва.

Сёння гаспадарка мае магчымасць рэалізаваць 500 тон зерня кукурузы і 2000 тон збожжа — трышкіале і ячменю. Запрашаем да супрацоўніцтва.

Сёння гаспадарка мае магчымасць рэалізаваць 500 тон зерня кукурузы і 2000 тон збожжа — трышкіале і ячменю. Запрашаем да супрацоўніцтва.

Сёння гаспадарка мае магчымасць рэалізаваць 500 тон зерня кукурузы і 2000 тон збожжа — трышкіале і ячменю. Запрашаем да супрацоўніцтва.

Ветэрынарны ўрач Дзмітрый ВАСІЛЕЎСКІ.

Аператар Аляксей ЯСКЕВІЧ правярае гатуннасць абсталявання для рабатызаванай дойкі кароў.

АДКРЫТАЕ АКЦЫЯНЕРНАЕ ТАВАРЫСТВА «ГОМЕЛЬХЛЕБАПРАДУКТ» —

ЗАЎСЁДЫ НА КРОК НАПЕРАДЗЕ

На гэтай прадпрыемства наш «звяздоўскі дэсант» высаджваўся ўжо неаднойчы, і кожны раз мы радаваліся яго поспехам. Сёння ж наш прыезд туды адбыўся напярэдні професійнага свята — Дня работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці, і таму цалкам заканамерна было даведацца аб тым, з якімі здобыткамі прыйшоў калектыв да яго. З гэтага пытаньня і пачалася гутарка з генеральным дырэктарам прадпрыемства Эдуардам Сяргеевічам БАШАКОМ.

— Нам ёсць чым ганарыцца, — кажа ён, — бо з пяці асноўных даведзеных паказчыкаў выкананы ўсе пяць.
— А калі канкрэтна?
— За дзевяць месяцаў выканана заданне па вытворчасці камбікорму і круп, зніжэнні запасаў гатовай прадукцыі. Выручка ад рэалізацыі прадукцыі склала 589,3 мільярда рублёў, што складае тэмپ росту да аналагічнага леташняга перыяду 146,5 працэнта.
— Галоўным пры ўсім гэтым, Эдуард Сяргеевіч, згадзіцеся, з'яўляецца атрымліваемы прыбыток...
— А я і не спрачаюся. Прыбыткі ад рэалізацыі прадукцыі склалі за ўказаны перыяд 61,5 мільярда рублёў пры рэнтабельнасці продажу 10,4 працэнта, а чыстага прыбытку мы атрымалі ў суме 10,5 мільярда рублёў.

— А як з сярэдняй зарплатай?
— Яна склала 4978 тысяч рублёў, тэмپ росту яе да аналагічнага леташняга перыяду — 144,1 працэнта. Выручка ў разліку на аднаго працаўчана склала 740,3 мільёна рублёў пры ўказаным вышэй тэмпе росту 149,8 працэнта. Як бачым, тэмп росту вырочкі апыраджае тэмп росту заробатнай платы.
— ААТ «Гомельхлебапрадукт» з'яўляецца заснавальнікам прыватнага сельскагаспадарчага ўнітарнага прадпрыемства «Андрэўка». Як там ідуць справы?
— Прабачце, але і тут без канкрэтных лічбаў не абый-

сціся. Забяспечана вытворчасць малака ў аб'ёме 7811 тон пры тэмпе росту да ўзроўню аналагічнага перыяду 2012 года 101,9 працэнта. Рэалізавана яго 7382 тony ў заліковай вазе пры таварнасці 89,8 і класа «Экстра» 87,3 працэнта агульнага аб'ёму продажу. Прывагі на выроччканы буйноўнай рагатай жывёлы склалі 752 тony пры тэмпе росту 111,9 працэнта. Дасягнута валавая прывага свіней у колькасці 2157 тон пры тэмпе росту 111,2 працэнта.

ПАВАЖАНЫЯ КАЛЕГІ!

Не адкрыю сакрты, калі скажу, што надыходзячае професійнае свята работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці, да якога і наш калектыв мае самае непасрэднае дачыненне, адзначае большасць насельніцтва краіны. Бо няма ў рэспубліцы ніводнага чалавека, які б не карыстаўся прадуктамі харчавання, што вырабляюцца ў сістэме аграрнапрамысловага комплексу. Вынікі дзейнасці аграрнай галіны з'яўляюцца гарантам харчовай бяспекі краіны, і мы ганарымся, што робім у яе свой унёсак.
Наш калектыв зрабіў імгальна для выканання гэтых задач, якія былі пастаўлены перад ім. Мы справіліся з усімі даведзенымі асноўнымі прагнознамі паказчыкамі, забеспечылі прыбытковую работу. Усё гэта — плён вашай стараннай работы, дарэгія таварышы, умелыя, настойлівае, высокага професіяналізму, за што ўсім вялікі дзякуй.
Наперадзе ў нас яшчэ больш напружаная праца, і ёсць упэўненасць, што новыя вышыні будуць узяты.
Вітаючы калектыв філіяла «Гомельскі камбінат хлебапрадуктаў» з 80-гадовым юбілеем, а ўсім працаўнікоў адкрытага акцыянернага таварыства з професійным святам! Жадаю вам моцнага здароўя, веры ў заўтрашні дзень, сямейнага іхчасця, мэтанакіраванасці, матэрыяльнага дабрабыту.

Эдуард БАШАК, генеральны дырэктар ААТ «Гомельхлебапрадукт».

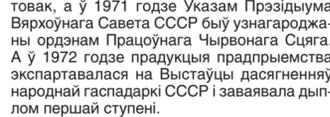
У ААТ уваходзяць два філіялы — Гомельскі і Навабеліцкі камбінаты хлебапрадуктаў.
— Якія віды дзейнасці ажыццяўляе ваш калектыв?
— Вырабляем камбікормавую прадукцыю, муку, крупы, кашы хуткага прыгатавання, наладзілі вытворчасць хлебабулочных вырабаў на хлебазаказе ў Брагіне, займаемся аптовым і рознічным гандлем. У агульным аб'ёме вытворчасці камбікормавай прадукцыі прадпрыемства ўобласці доля ААТ дасягнула 37 працэнтаў. А па вытворчасці аўсянай прадукцыі філіял «Навабеліцкі КХП» займае каля 90 працэнтаў агульнарэспубліканскага вырабу яе. Наші крупазавод — практычна адзінае прадпрыемства ў Беларусі па вытворчасці грэцкіх круп, якія хутка разварваюцца.
— Дарэчы, Эдуард Сяргеевіч, ці праўда, што за шалупінем вашай грэчкі, вобразна кажучы, ганюцца асобныя фірмы Японіі, Кітая, Тайланда?
— Ганюцца не ганюцца, але ахвотна купляюць іх і вязуць за моры-акіяны. Здаецца, на аснове іх яны вырабляюць падушкі, матрацы.
Калі ж вы закруцілі пытанне экспертаў, ды аднак наступнае. Апошнім часам па знешнім гандлі мы пераўходзім прагнознамі паказчыкі і дасягнулі перавышэння экспертаў над імпартам. Пры заданні дасягнуць 106 працэнтаў тэмпу росту сёлета да адпаведнага леташ-

ФІЛІЯЛУ «Гомельскі камбінат хлебапрадуктаў» — 80 гадоў

Своеасаблівы юбілей, адным словам, і з выпадку яго варта прыгадаць тут некаторыя старонкі яго гісторыі. Першапачаткова назва прадпрыемства была «млынакамбінат». На той час ён быў абсталяваны такімі сучаснымі машынамі, з развітай механізацыяй працэсіў працоўнага перапрацоўчанага млына на перапрацоўчы 180 тон пшаніцы і 100 тон жыта ў суткі і іншыя аб'екты.

У 1958 годзе адбылося аб'яднанне ўказанага млыназавода (камбіната хлебапрадуктаў №8), крупазавода №14 і рэалізацыйнай базы Міністэрства нарыхтовак СССР пад назвай «Гомельскі камбінат хлебапрадуктаў». Прадпрыемства паступова шырылася, расло, набірала вытворчую сілу, пастаянна ўдасканальваючы тэхналагічны працэсы.

За дасягнутыя поспехі ў развіцці мукамольна-крупнай прамысловасці Гомельскі камбінат хлебапрадуктаў тройчы выходзіў пераможцам ва Усеасяозным спаборніцтве з прысуджэннем яму Пераходнага Чырвонага Сцяга Савета Міністраў СССР і ЦК прафсаюза работнікаў сельскай гаспадаркі і нарых-

товак, а ў 1971 годзе Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР быў узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. А ў 1972 годзе прадукцыя прадпрыемства экспертавалася на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі СССР і заваявала дыплом першай ступені.

У выніку далейшай рэарганізацыі прадпрыемства стала філіялам адкрытага акцыянернага таварыства «Гомельхлебапрадукт». Філіял узначальвае Міхаіл Патровіч Белашыцкі, пад кіраўніцтвам якога прадпрыемства з'яўляецца адным з буйных і стабільна працуючых збожжаперапрацоўчых прадпрыемстваў вобласці.

Дзень за днём

Аляксандр МАМРУКОУ, намеснік генеральнага дырэктара ААТ «Гомельхлебапрадукт».

Перад нашым наведваннем яго намеснік генеральнага дырэктара ААТ Аляксандр Васільевіч МАМРУКОУ падкрэсліў наступную акалічнасць: кадры там моцныя, калектыв дружны, зладжаны. Многія людзі працуюць па шмат гадоў, растуць професійна.

У арміі, вырашыў пайсці па яе шлядах, асоўішы гэтую професію. Потым завочна атрымаў вышэйшую адукацыю, пазней час працаваў майстрам, а з 2004 года ўзначальвае цэх, у якім працуе 42 чалавекі.

У гутарцы з ім нас цікавіла такое пытанне: як змяніліся ўмовы работы з таго часу? Розніца істотная, адказаў Юры Уладзіміравіч. Змены ў лепшы бок, як гаворыцца, відаць на кожным кроку, бо вытворчасць неаднаразова мадэрнізавалася і аснашчалася новым прагрэсіўным абсталяваннем. Толькі некалькі прыкладаў.

Вытворчасць мукі звязана з запяленнем, і раней умовы працы тут былі цяжкімі з-за гэтага. Калі ж у аспірацыйнай сістэме фільтры пачалі мяняцца на больш сучасныя, вынік стаў зусім іншы. Або яшчэ. У 2002 годзе быў адноўлены і запущаны ў работу ўчастак расфасоўкі мукі ў папярковыя пакеты. Першапачаткова для гэтага была ўстаноўлена паўаўтаматычная лінія вытворчасці фірмы «Руская трапеца», якую затым змяніла італьянская аўтаматычная ўпаковачная лінія, прадукцыйнасць якой — 25 пакетаў за хвіліну. Былі заменены таксама вагі ўліку, укаранены іншыя навінкі, накіраваны на скарачэнне ручной працы і павышэнне эфектыўнасці вытворчасці. Змяніліся і бытавыя ўмовы, адкрылася спартыўная зала, былі адрамантаваны пакой прыёму ежы, душавыя і г.д.

Да гутаркі падключыліся галоўны інжынер і галоўны тэхнолаг філіяла Анатоль і Людміла Філатавы. Дарэчы, сямейная пара пачала працаваць тут у 1980 годзе пасля заканчэння Магілёўскага тэхналагічнага інстытута, прайшоўшы некалькі прыступак па службовай лесвіцы. Яны расказалі, што летас на млыне пачаў ажыццяўляцца буйны інвестыцыйны праект па яго рэканструкцыі, які пройдзе ў тры эта-

Праверка цэласнасці ўпакоўкі — неад'ёмная частка працэсу вытворчасці мукі.

пы. Першы ўжо скончыўся. У выніку было заменена абсталяванне збожжачыцальнага аддзялення пшанічнай і жытняй секцыяў (новае набылі ў швейцарскай кампаніі). Што гэта дало? Зніжэнне нагрукі на аспірацыйны ўстаноўкі, зніжэнне аб'ёму адпрацаванага паветра, страт цяпла, паліпашчэнне мікраклімату ў цэху для яго персаналу і якасці ачысткі зерня.

План тэхнічнага пераўзбраення прадугледжвае закупку ў сёлетнім снежні асноўнага абсталявання размольнага аддзялення секцыі па размоле зерня, устаноўкі дадатковых ёмістасцяў для адвалявання яго і гатовай прадукцыі, выкананне работ па замене тэхналагічнага, транспартнага, аспірацыйнага і вагавага абсталявання, установаў агульнаабматнага прытокава-выцяжнага вентыляцый размольнага аддзялення, будаўніцтва бункераў захоўвання зерня.

Трэцім этапам перааснашчэння (2014 год) намечана рэканструкцыя выбойнага аддзялення, заканчэнне работ па рэнеавацыяльным і размольным аддзяленням і г.д. Чакаемы эффект ад праекта — паліпашчэнне якасці пшанічнай мукі і павелічэнне выхаду яе вышэйшым гатункам да 60 працэнтаў пры павелічэнні сутачнага выпуску яе са 180 да 200 тон, а жытняй — з 75 да 90 тон, зніжэнне затрат на паліўна-энергетычныя рэсурсы.

— Якія работы выконваем сёння? — перапытае Анатоль Арцёмавіч. — Збожжа сусым, ачышчаем, закладваем на гадавое захоўванне. Работы халае калектыву і на ўсіх іншых аб'ектах: у цэнтралізаванай вытворча-тэхналагічнай лабараторыі, элеватараў, млыне, участках рамонтна-механічным, рамонтна-будаўнічым, энергетычным, на крупазаводзе, рэалізацыйнай базе, у магазінах і г.д.

Практычна ўсе заданні дзевяці месяцаў мы выканалі. Адно толькі непакоі — вялікія складскія запасы грэцкіх круп з-за неадпаведнасці закупачных цен на сыравіну (грэчку), якую мы купляем, і на рэалізацыйную цану на крупы, якія мы прадаём. Ды гэта ад нас не залежыць.

НоваКашы для Сашы і Машы

У кабінце дырэктара «Навабеліцкі камбінат хлебапрадуктаў» Сяргея СТАРАЦТАРАВА — мноства дыпломаў з розных выстаў, у тым ліку і міжнародных, якімі была адзначана прадукцыя прадпрыемства. Калі прызначана шчыра, дык мы ўжо не звярталі ні на іх тоўкай увагі, як у ранейшыя нашы паездкі, бо нежары прывыклі да поспехаў калектыву. А вось калі Сяргей Міхайлавіч паказаў нам дзве адпаведнае крыжачкі з аўсянымі шматкамі і прапанаваў знайсці адрозненні ў іх, гэта выклікала

Сяргей СТАРАЦТАРАУ, дырэктар філіяла «Навабеліцкі камбінат хлебапрадуктаў», з узнагародаў, якую ўручаў у Маскве.

цікавае. Маўляў, тут ёсць нешта новае. Аказваецца, мы не памыліся. Бо адна са скрыначак была падроблена, і ў ёй — кантрафактная прадукцыя. Ва Украіне, куды мы экспертаў да дзесяці працэнтаў крупняк вырабаў, патлумачыў дырэктар філіяла, адна мясцовая фірма далучалася пад нашай марккай спажываць свой тавар, які не зольны канкуруваць з беларускім. Гамялячане выявілі гэтую аферу і звярнуліся ў пасольства Рэспублікі Беларусь ва Украіне, пасля чаго «лавачка» была прыкрыта.

— Дрэзны тавар ніхто падробляць не будзе, — зрабіў выснову начальнік вытворча-тэхнічнага аддзела ААТ «Гомельхлебапрадукт» Віктар Жыткевіч, які суправаджаў нас у час паездак па прадпрыемствах акцыянернага таварыства.

А Сяргей Міхайлавіч дадаў наступнае. Навабеліцкі КХП — адно з вядучых прадпрыемстваў краіны па вытворчасці прадуктаў хуткага прыгатавання. Калектыв робіць стаўку на сучасныя ўнікальныя тэхналогіі, выпуск шырокага асартымента высокатэхналагічнай прадукцыі. Тут наладжана высокатэхналагічная вытворчасць па перапрацоўцы аўса з выкарыстаннем абсталявання нямецкай фірмы «БЮЛЕР». На базе крупняк вытворчасці распрацавана тэхналогія і арганізаваны выраб шматкоў з пшаніцы, грэчкі, аўса, ячменю.

На аснове іх прадпрыемства выпускае кашы хуткага прыгатавання, у тым ліку з дабыткамі натуральных сушаных фруктаў (абарыцы, персікі, разынкі, бананы, яблыкі, грушы і г.д.), гародніны, арэху. Гандлёвая марка філіяла «НоваКаша» і прадукцыя яе стала папулярнай у аматараў смачнай і карыснай ежы. Яна дае сілы і здароўе чалавеку, з'яўляецца крыніцай бялкоў, тлушчаў, вугляводаў, вітамінаў і мінераль-

ных рэчываў. Харчовая прадукцыя філіяла, без перабольшвання, адпавядае лепшым сусветным зорам і па якасных паказчыках не саступае аналагічным таварам вытворцаў блізкага і далёкага замежжа. Нездарма ж тут укаранены наступныя сістэмы: менеджменту якасці, якая адпавядае патрабаванням СТБ ISO 9001—2009, кіравання нававольным асортэмам СТБ ISO 14001—2005, аховой працы СТБ ISO 18001—2009, а таксама сістэма кіравання якасцю і бяспекай харчовай прадукцыі на аснове аналізу рызык і крытычных кантрольных крокаў у адпаведнасці з патрабаваннямі СТБ 1470—2004 (НААСР).

І вось мы ў крупняк комплексе, дзе начальнік — Мікалай Фёдаравіч Паўляноў, які працуе на прадпрыемстве з 1992 года. Ён знаёміць нас з вытворчасцю. У комплекс уваходзіць крупазавод, дзе вырабляюцца крупы і шматкі аўсяныя, кашы, якія не патрабуюць варкі, цэкі шалуняння і мікранізацыі і яшчэ два дапаможныя цэхі, дзе наладжана вытворчасць ячных і жытных круп, гароху шліфаванага цэлага і колатага.

— Комплекс вырабляе да 35 відаў прадукцыі, — гаворыць Мікалай Фёдаравіч. — Пачыналі ж з двух відаў яе: круп аўсяных і шматкоў з іх, якія ўпакоўваліся ў мішкі. Калі ж устанавілі нямецкую фасавачную лінію BOSH,

у аўтаматычным рэжыме з вельмі высокай прадукцыйнасцю: за адну хвіліну ўпакоўвае да ста каробак шматкоў ці гароху.

— У такім рэжыме дзейнічае і лінія BOSH, — падкрэслівае начальнік комплексу. — Вядома ж, пры высокай якасці персаналу. Па 18-20 гадоў працуюць у нас Галіна Асіпенка, Алена Сільчанка, Віктар Баскоў. На іх раўняюцца, з іх бярдуць прыклад іншыя. Сёлета на крупазаводзе і ў цэху мікранізацыі мы ўстанавілі два фотасепаратары, дзякуючы чаму палепшылася якасць прадукцыі.

Акрамя крупняк вытворчасці, філіял шмат гадоў займаецца вырабам камбікорму для ўсіх відаў жывёлы, а таксама рыбы. Курс узяты на тое, каб паліпашча якасць кармоў, пашыраць іх асартымент. І нагледны прыклад гэтага — запуск сёлета ў работу лініі мікрадражджвання. Яна дазваляе выпрацоўваць прэміісмы. А гэта — канцэнтрыраваны мікрадабайкі: вітаміны, амінакислоты і г.д., якія ўносяцца ў камбікормы ў залежнасці ад утварэння насцяў кожнага віду жывёлы. Раней прэміісмы закупляліся на іншых прадпрыемствах.

Для маладняку — парсочкоў-ад'ёмшай і цялят — наладжаны сёлета выраб так званых старцэрных кармоў. Летас філіял узяўся за выкананне вялікай работы: устаноўку

італьянскага абсталявання, прызначанага для забеспячэння тэхналагічнай патрэбнасці гарачай вадой і ацяплення ўсіх памяшканняў у асенне-зімовы перыяд. Будзе закончыліся сёлета, і тоў кацёл, у якім робяць спальвацца шалупіны аўса, ужо працуе ў наладным рэжыме. Сёння ён выпрацоўвае 800-900 кілаграмаў пары ў гадзіну, а зольныя выпрацоўвае да пяці тон яе. Шалупіны, адным словам, змяніць такое дарагое паліва, як газ, на які выдаткоўваліся вялікія сумы.

Адным словам, філіял, які ўсё акцыянернае таварыства — стабільнае, паспяховае прадпрыемства, якое дынамічна развіваецца.

Упакоўка гатовай прадукцыі. Злева направа: Дзмітрый ГАРБАЧОУ, Міхаіл СІЗ, Віктарыя КРЭНЦ, Таццяна КАРБАЧОВА.

Прадстаўнік працоўнай дынастыі прадпрыемства, начальнік цэха Юры БУГЛАКОУ і майстар Любоў БЛАШКЕВІЧ кантралююць працэс работы атычнага сартавальніка імпартнай вытворчасці.

ААТ «Гомельхлебапрадукт» 246006, г. Гомель, вул. Мазурава, 48. Тэл. 8(0232)725863, факс 725887, e-mail: kolos@mail.gomel.by

Сустрэча без абцасаў

Ірына

КАБАСАКАЛ:

Для інтэрв'ю Ірына КАБАСАКАЛ, галоўны рэдактар глянцавага часопіса Ringo, невыпадкава выбрала шыкоўны рэстаран, аформлены ў «конным» стылі. Прызналася, што любіць камфорт, верхавую язду і смачна паесці. Прычым і сама Ірына, калі меркаваць па фотаздымках кулінарных шэдэўраў, якія яна выкладае на сваёй старонцы ў «Фэйсбуку», дасць фору любому шэф-повару.

Пра псалом Напалеон, паўнаці і сяброўку-гінеколага

З задавальненнем гатую не толькі для сямі, але і для сяброў, калег па працы. Зараз заканчваю сваю кулінарную кнігу. Сёлета ездзіла ў Полацк, у Спасо-Еўфрасінеўскі манастыр, каб атрымаць бласравенне на яе выданне. Але матушка блаславіла мяне толькі на стравы паснай кухні.

Людзі ў нас не ведаюць, як пасціць без шкоды для здароўя. Лічачы, што стравы паснай кухні абмяжоўваюцца бульбай, буркамі, капустай... Насамрэч пасная кухня вельмі разнастайная. Я, напрыклад, п'ю псалом «Напалеон», псалом б'ісквіты... Навучылася змяняць жывёльнае малака какасам і соевым. Праўда, у нас у Беларусі, на жаль, абмежаваны выбар такіх прадуктаў. А тое, што ёсць — дарага каштуе. Таму часцей за ўсё мне яго прывозіць з-за мяжы.

Мая кулінарная кніга будзе для людзей з сярэдням дастаткам. Гэта людзі, якія могуць дазволіць сабе хадзіць у рэстараны, буцікі, салоны прыгажосці, падарожнічаць. Бо я сама так жыву, так харчуюся. Адаю перавагу ягленню, агародніне, садавіне, мор-прадуктам і грыбам. Два гады таму адмовілася ад мяса. Заўважыла, што калі не ем мяса, у мяне няма ніякіх праблем з самаадчуваннем, я усміхаюся, адчуваю лёгкасць, у мяне стройная фігура.

Няпраўда, што я папаўнела пасля родаў. Калі нарадзіла Леру, важыла 51 кілаграм. Паўнату выклікала стрэсавая сітуацыя. За паўтара месяца зусім непрыкметна я набрала ажно 25 кілаграмаў. Чатыры гады я не магла іх скинуць, хоць прыкладала максімум намаганняў. Але лёс звёў мяне з чудоўным дыетологам, дзякуючы якому я цяпер важу 55 кілаграмаў.

«Я ЛЮБЛЮ, КАБ УСЁ БЫЛО ТАК, ЯК Я ЛЮБЛЮ»

Я не абмяжоўваю сябе ў салодкім і мучным. Проста гатую з мукі з цвёрдых гатункаў пшаніцы з высокай колькасцю глітэнавіна. Гэта мука, з якой вырабляецца паства. Паглядзіце на мяне, я тазімак эм спягелі і адчуваю сябе шчаслівай. У мяне дома няма не толькі звычайнай мукі, але і цукру. Апошні я змяняю мёдам. Добрая мука і мёд дазваляюць прыгатаваць усё, што заўгодна. І забыцца на лішнія кілаграмы.

Адмоўна стаўлюся да розных кефірных ды ліманадных дыет. Працэс пахудзення павінен кантраляваць спецыяліст. На жаль, у нас у краіне вельмі мала добрых дыетологаў. У маім разуменні гэта спецыяліст, які мае вышэйшую медадукацыю плюс адукацыю, атрыманую ў Акадэміі харчавання імя Сечанова ў Маскве. Да майго дыетолога, глядзячы на мяне, дагтуль звяртаюцца мае знаёмыя, сябры, сяброўкі.

У кожнай сферы абслугоўвання ў мяне ёсць спецыяліст, якому я давяраю. Так, мой гінеколаг — гэта мая сяброўка, якая сядзела са мной у медыцынцы за адной парты. Мы з ёй нават нарадзіліся ў адзін дзень.

Пра медыцынцу, істэрыку і першую Міс СССР

З дзяцінства марыла быць пісьменніцай, актрысай, тэлеведучай. Але мама казала: «Скончы медыцынцу і будзь кім заўгодна». Мярне размеркавалі ўрачом хуткай медыцынскай дапамогі. Працавала суткі праз суткі. Не было ні сну, ні адпачынку. Паколькі я — гіперэмаціўная, то моцна перажывала за кожнага пацыента. Ездзіла ў бальніцы праведваць зусім незнаёмых людзей. У адзін чужоўны момант зразумела, што далей мне, маладой і прыгожай, так жыць нельга.

Больш за 7 гадоў не працую па атрыманай спецыяльнасці. Спачатку ў мамы была істэрыка. Яна ўвесь час тэлефанавала і пыталася: «Калі ты нарэшце ўладкуешся на працу?» — «Куды?» — «Ну ў паліклініку, напрыклад, ці ў прыёмны пакой куды-небудзь, ці вярніся на «хуткую дапамогу»... Пасля яна змірылася, зразумела, што ўсё гэтыя размовы бессэнсоўныя. Усё роўна я зраблю так, як сама захачу.

Упершыню убачыла глянцавы часопіс больш як 20 гадоў таму. Гэта была Burda з першай Міс СССР Машай Калінінай на вокладцы. Я падпісалася на гэтае выданне і, калі гартала кожны нумар, уяўляла, што калі-небудзь у мяне будзе свой глянцавы часопіс. Магчыма, я буду калі-небудзь на вокладках. І ў 2008 годзе мара споўнілася: у мяне сапраўды з'явіўся свой часопіс.

Раней я лічыла, што свае мары нельга агучваць. Іх трэба альбо ў сэрцы захоўваць, або ў храме ля абраза расказаць. Не так даўно пераканалася, што мары і жаданні спаўняюцца значна хутчэй, калі іх агучыць перад вялікай колькасцю людзей.

Мая мама лічыць, што я няўдзячніца. Ёй сорамна глядзець на мяне па тэлевізары. Яна лічыць, што я

Я супраць свабоднага кахання. Гэта розныя паняцці. Свабоднае каханне — гэта распушта. Я супраць распушту.

Першы шлюб у мяне быў вымушаны. У выніку праз 7 гадоў ён разваліўся. Калі я зацяжарала, была студэнткай 2 курса. Гэта былі 90-я гады. Я не хацела, каб мяне адлічылі, таму і выйшла замуж. Гаворкі пра перальпенне цяжарнасці быць не магло. Я катгарычна супраць абортар. Мы не маем права гэтага рабіць. Толькі па строгіх медыцынскіх паказаннях.

Калі я была глыбока няшчаснай, звярталася па дапамогу да псіхолога. Але ў выніку зразумела, што чалавек толькі сам сабе можа дапамагчы. Праўда, да гэтага павінна быць моцнае жаданне. Сёння я сама сабе магу супакоіць лепш за любога псіхолога. Кожную раніцу, калі прачынаюся, унушаю сабе, што ў мяне сёння будзе чужоўны дзень. Калі нешта не атрымаецца, кажу, што гэта да лепшага: «Я пакуль не ведаю адказу, чаму так адбылося. Але, значыць, так павінна быць».

Мой рост 167 сантыметраў. А мне хочацца быць вышэйшай. Таму я хаджу на абцасы. Сёння ў мяне шпілька 18 сантыметраў. Гэта мая любімая вышыня. Але гэта не значыць, што я не магу прысціць у красоўках туды, дзе гэта да месца.

У мяне вельмі сур'ёзнае і строгае стаўленне да дрэс-кода. Бо гэта культура, з'яка. Такім чынам, лічу, людзі выказваюць павагу да арганізатару мерапрыемства. Калі мы не хочам затрымацца ў 90-х, па праве называцца еўрапейскай сталіцай, то мы павінны выконваць дрэс-код. Я, напрыклад, нават зімой у тэатр прыходжу ў тупфлях. У футры і тупфлях зімой хадзяць у Парыжы і Санкт-Пецярбургу. Гэта не мае панты. Проста я таксама лічу, што гэта прыгожа і зручна.

Я хачу апранацца модна і раскошна, але каб пры гэтым як мага менш жывёл пакутавалі. Таму збіраюся адмовіцца ад футра. Мне складана гэта зрабіць, бо ў мяне ёсць два футры. Яны дарагія. Я іх люблю. Але калі ў мяне дома з'явілася шыншыла, то ўжо на футры з шыншылы я гляджу з лёгкай грэблівасцю. Сёлета я вырашыла абнавіць сабе гардероб: замовіла ў краўчыні, якая шыве мне 14 гадоў, вопратку з натуральных тканін, але без футра. Таго тычыцца абутку, я пакуль не магу адмовіцца ад скурнаго абутку, бо ў нашых умовах гэта проста немагчыма. Гумавыя боты гэта ўсё ж такі нязручна і негійгійна.

За руль я села 2,5 года таму. Спачатку з'явілася машына, пасля правы. Да гэтага ездзіла выключна на таксі. Я не карысталася грамадскім транспартам, бо люблю камфорт ва ўсім.

Веласпед з'явіўся нядаўна, дакладней, тры адра. Аднойчы я тэлефаную сяброўцы і пытаюся: «Увоўкі мы пойдзем выгульваць сабак?» А яна мне: «А я сёння на веласпедзе. Майго пасаджу ў карзину,

няправільна жыву, няправільна выходваю сваю дачку. Калі я іду на мерапрыемства ноччу, яна можа мне патэлефанаваць (мама жыве ў Гомелі) з крыкам: «Хутка дамоў, я сказала!». Мая мама няк не можа змірыцца, што мне ў студзені ўжо будзе 35 гадоў, што я самастойная дарослая жанчына. І што маёй дачцэ ў наступным годзе споўніцца 15.

Мне выходвалі ў строгасці. Крок улева, крок управа — расстрэл. На пяць хвілін спазнілася або чацвёрку атрымала — тры месяцы нікуды не ходзіш. Я марыла вырацца з гэтага жыцця, бо я вельмі свабодалюбіва чалавек.

Я свабодная і дару свабоду ўсім, хто вакол мяне. І сваёй дачцэ даю свабоду. Яна дрэнна вучыцца ў школе, але затое піша артыкулы на расійскіх блогах, малюе карціны, фатаграфуе. Лера — творчая асоба. Гэта яе выбар. Даця трэба выходваць у любові. І даваць права выбару.

Пра першы шлюб, Грышыных і 18 сантыметраў

Каханне=свабода. Каханна нельга трымаць сілай. Нічога нельга аму забараняць. І, паверце, калі ёсць свабода, то не ўзнікае жадання парушаць нейкія забароны.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА НА ПРАВО ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ в г. ПРУЖАНЫ БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТИ

Table with 7 columns: № лота, Адрес земельного участка, Площадь, Кадастровый номер, Начальная цена, Расходы, Сумма задатка, Целевое назначение.

Принимать участие в аукционе имеют право: граждане. Условия проведения аукциона — наличие не менее двух участников. Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Пружаны, ул. Г. Ширмы, 17, каб. 114 (землеустроительная служба) с 8.00 до 17.00 по рабочим дням до 10 декабря 2013 включительно.

При подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан предъявляют документ, удостоверяющий личность. Порядок осмотра на местности земельного участка: выезд по желанию, предварительное ознакомление с земельно-кадастровой документацией всем желающим.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ в г. ПРУЖАНЫ БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТИ

Table with 7 columns: № лота, Адрес земельного участка, Площадь, Кадастровый номер, Начальная цена, Расходы, Сумма задатка, Целевое назначение.

Принимать участие в аукционе имеют право: граждане Республики Беларусь. Условия проведения аукциона — наличие не менее двух участников. Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Пружаны, ул. Г. Ширмы, 17, каб. 114 (землеустроительная служба) с 8.00 до 17.00 по рабочим дням до 10 декабря 2013 включительно.

При подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан предъявляют документ, удостоверяющий личность. Порядок осмотра на местности земельного участка: выезд по желанию, предварительное ознакомление с земельно-кадастровой документацией всем желающим.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ (о проекте строительства «Жилая многоквартирная застройка со спортивным комплексом (спортивный зал, административно-бытовые помещения) и многоэтажным гаражом-стоянкой в границах улиц Шаранговича, Горьцкого в г. Минске. 3-я очередь строительства. Жилой дом № 4 по генплану»)

Large project declaration text detailing construction plans, including location, scope, and contact information for the project in Minsk.

ЗАО «РРБ-Банк» сообщает, что 12 ноября 2013 года Правлением ЗАО «РРБ-Банк» (Протокол № 54 от 12.11.2013) утверждены изменения № 4 в Правила организации обслуживания счетов клиентов Банка — юридических лиц и индивидуальных предпринимателей, которые вступают в силу через пять банковских дней с момента публикации.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению Солигорского городского унитарного производственного предприятия «ЖКХ «Комплекс» (продавец) проводит повторный аукцион по продаже помещения № 1 коммунального хозяйства в банно-оздоровительном комплексе общей площадью 2 734 кв.м (инв. № 644/D-31282), расположенного на земельном участке общей площадью 0,4071 га (предоставлен в общее долевое постоянное пользование, доля в праве: 21/25) с кадастровым номером 62505100010001426, по адресу: Минская область, г. Солигорск, ул. Козлова, д. 70.

Жыць прыгожа

ХТО ПЕРАШКАДЖАЕ БЕЛАРУСАМ БЫЦЬ МОДНЫМІ?

Сёмы сезон Belarus Fashion Week by Marko не толькі парадаваў публіку мноствам цікавых рашэнняў, які ўжо заўтра будзе супермоднымі, і паказаў, што айчынным дызайнерам ёсць куды расці, але і даў нагоду для раздуму.

ДЗЕ ТАЛІЮ РАБІЦЬ БУДЗЕМ?

Наступную вясну і лета беларускія мадэльеры прапануюць сустрэцца ва ўсім як мага больш натуральным і бліжэй да прыроды. Лен, бавоўна, шоук, кашмір прыродных колераў — пясочнага, зялёнага, бірузовага, валашкавага, шакаладнага, фіялкавага, пунцовага, вішневага, сонечнага жоўтага — як прыглушаных, спакійных, так і смелых, нават дзёрзкіх, ва ўсемагчымых камбінацыях з класічным чорным, белым і шэрым; ручная афарбоўка, яркія прынты, скурныя і вязаныя элементы — усё гэта абячае быць модным. Гародскі

Практычна ўсе айчыныя дызайнеры пішуць свае прозвішчы лацінкай і прыдумляюць брэндны прыгожыя назвы на «еўрапейскі лад» — на англійскай, французскай, латынці, але толькі не на роднай мове...

стыль спалучае рамантычную ўзнёсласць і прадуманую практычнасць, знарочыстую нядбайнасць папулярнага «піжамнага» стылю і стрыманую элітанасць класікі. Многія мадэлі прадугледжваюць, што ў гэтым уборы можна рамак пайсці на працу, а вечарам — «у свет», не губляючы час на пераапраананне. Мужчынскія мадэлі па паказах 7-га сезона BFW by Marko было няшмат, але тыя, што былі, выклікалі бурныя апладысменты і гарачыя аамеркаванні ў кулурах. Каб быць у трэндзе, дызайнеры прапануюць беларусам налета прытрымлівацца трох «не»: не галіца, пакуіўшы сабе карсарскую баруду, не бяжыць яркіх фарбаў і не ахвяраваць уласнай індывідуальнасцю на карысць міфічнай «грамадскай думкі».

ВЕШАЦЬ НЯМА КУДЫ, А НАСІЦЬ НЯМА ЧАГО

Першая і, бадай, галоўная высьнова беларускага моднага тыдня аптымістычная: мода ў Беларусі была, ёсць і працягвае развівацца. Зразумела, нам далёка да Міланскага моднага тыдня. Дыў глупства гэта, як справядліва заўважыла кіраўнік аргкамітэта BFW, старшыня Беларускай палаты моды Яніна Ганчарова, — у 7-гадовым «пляшчотным» узросце саборніцтва з гульцом слаўтай «моднай чэўёркі», які лаціць модныя паказы ўжо 55 гадоў (!). «Безумоўна, ёсць куды расці і развівацца, мы толькі на пачатку шляху. Магчыма, нам нешта глянцу, але яго не хапае,

напэўна, і ў краіне, і ў нас саміх. З іншага боку, калі пачынаўся Міланскі тыдзень моды, яшчэ не было інтэрнэту, fashion-блогераў, сацыяльных сетак, баераў і г.д., так што нам у пэўным сэнсе лягчэй», — дадае Яніна Ганчарова. Больш за тое, нават ёсць чым ганарыцца: некаторыя формы, направаўныя беларусамі, з пасляхам выкарыстоўваюцца на іншых тыднях моды — скажам, асобна арганізаваны паказ дзіцячай моды альбо паказы дзяржпрадпры-

Я зусім не агітую за тое, каб на наступным Беларускім тыдні моды ўдзельнікі выкарыстоўвалі спрэ слукція паясы, радзівілаўскія карункі і народную вышыванку. Аднак павага да беларускага мусіць быць з абодвух бакоў.

емстваў, якія ўваходзяць у канцэрн лёгкай прамысловасці. Сёння ў Беларускага тыдня моды ўжо ёсць дастаткова сур'ёзныя партнёры з ліку моцных, канструктарам проста немагчыма ўявіць, куды гэта можна апрацаваць? Альбо таму, што дызайнеры па-ранейшаму арыентаваны на маладзёных дзятчат і юнакоў

і памеры 42-44, а суайчынікам, хто мае 50-ы і большыя, даводзіцца выбіраць не з моднага, а з таго, што наогул удаецца знайсці?..

Паўстае ў намяці выраз правядары светнага дызайнера: «Вузкая кола гэтых рэвалюцыянераў, страшна далёкія яны ад народа». І гэта другое ўражанне ад Belarus Fashion Week by Marko: як быццам модны тыдзень — сам па сабе, канчатковыя спажыўцы — самі па сабе.

ЛЮБІЦЬ СВАІХ. АЛЕ ТОЛЬКІ ўЗАЕМНА

Мы не прывыклі надта высокая цаніць сваё, якой бы сферы гэта датычылася. Безумоўна, людзей творчых такое стаўленне, мярка кажучы, расхалоджае. Нярэдка на радзіме фанфары на адрас таго ці іншага беларуска гучаць толькі пасля таго, як яго талент прызнаюць у іншай краіне. Яскравы прыклад з моднай галіны — пераможца аднаго з сезонаў амерыканскага шоу «Подійум» Дамітры Шолыхаў. Таму і заклікаюць арганіза-

тар Беларускага тыдня моды вітаць новыя таленты ўжо цяпер — хадзіць на паказы, аказаваць інфармацыйную падтрымку, заўважаць і ацэньваць прафесійны

ныя праграмы, у якіх здолелі б паўдзельнічаць як мага больш зацікаўленыя людзей, а мы прывыклі б судзі адмыслова ў галіны моды, лектараў, у якіх ёсць чаму павучыцца. Трэба разумець, што мы не ставім сабе за мэту зрабіць шоу: прывезці некалькі вядомых брэндаў і прадманстраваць іх бліскучыя калекцыі. Мы імкнёмся стаць бліжэй да спажыўцоў, а гэта для кожнага дызайнера, для кожнага брэнда — вялікая праца і падбор інструментаў, якія ім найбольш падыходзяць.

І гэта ўсё, у прынцыпе, правільна, але... Зірнем на другі бок медаля. Напрыклад, каманда з трох дызайнераў Беларускага цэнтру моды прадставіла на гэтым BFW сваю новую лянную вяснова-летнюю калекцыю з трох «капсул» — пад назвамі «Freedom», «Viviera» і «Ускользаючы дзень». Падкрэслім — гэта беларускія дызайнеры вядучага айчыннага брэнда, які мусіць рухаць беларускую моду, прапануюць суайчынікам пранікнуць духам Рыўеры і гэтак далей. А чаму не прыгажосцю і чысці-

нёй Браслаўскіх азёраў, веліччу Белаежскай пушчы, паводкай на «беларускай Амазонцы» — Прыпяці? Не, я зусім не агітую за тое, каб на наступным Беларускім тыдні моды ўдзельнікі выкарыстоўвалі спрэ слукція паясы, радзівілаўскія карункі і народную вышыванку. Аднак павага да беларускага мусіць быць з абодвух бакоў. І той факт, што з усіх удзельнікаў сёлёнага тыдня адна дызайнер Зіна Фядзюніна дала сваёй калекцыі беларускую назву «Асабісты погляд» — на мой погляд, красамойны. Які такі момант, што практычна ўсе айчыныя дызайнеры пішуць свае прозвішчы лацінкай і прыдумляюць брэндны прыгожыя назвы на «еўрапейскі лад» — на англійскай, французскай, латынці, але толькі не на роднай мове... Дробязь? Магчыма. Але менавіта з падобных дробязяў пачынаецца любоў да свайго. Хіба не?

Вікторыя ЦЕЛЯШУК, Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ і афіцыйнага сайта конкурсу www.bfw.by

Крынічка
«Цякла тут з лесу невялічка Травай зарасшая крынічка» Якуб КОЛАС.

Сакрэты садаводаў

Пры пасадцы вішань і сліў уносіць гной у пасадачную яму неабавязкова. Значна больш карысці будзе ад унесенага драўнянага попелу, кацявой мукі, старой валны, перапаленай гліны або бітай тынкоўкі. У зацэпце ўраджай, «тлустай» зямлі вішні і слівы пачынаюць хвароць, у іх лопачыцца кара і выцякае каледз. Пладанашэнне ад гэтага знікае. І вішні, і слівы не любяць абразкі кроны, перанасяць яе даволі хваравіта. Таму рэкамендуецца фарміраваць крону адрэзаў пры пасадцы саджанцаў. Ад бакавых галін пакідаюць прыкладна па 1/3 даўжыні, цэнтральную парасткі кароціць напалову ці крыху менш. У наступныя гады далучальна толькі выдаленне падмерзлых парасткаў.

Маліна вельмі патрабавальная да ўгнаенняў. Увесну карысна падрыхліць пад ёй глебу і замульчыраваць тоўстым слоем перапрацалой арганікі. На працягу лета можна 2-3 разы падкармаць яе вадкімі арганічнымі або мінеральнымі ўгнаеннямі: першы раз — перад цвіццём, другі — на пачатку ўтварэння завязяў. Адрэзаў ж пасля завяршэння перыяду пладанашэння старыя парасткі трэба выразаць пад корань і правесці трэцюю паджорку для маладых парасткаў, якая набіраюцца сіла для будучага ўраджая.

Пясак, гліна, суглінак

Каб атрымаваць высокі ўраджай і больш эфектыўна выкарыстоўваць ўгнаенні, кожны садоўнік або агароднік павінен ведаць, якая глеба ў яго на участку. Паводле механічнага саставу (утрыманне ў ёй гліністых крупінак) глебы падзяляюцца на пяскі, супескі, лёгкія, сярэднія і цяжкія сугліны, а таксама на лёгкія, сярэднія і цяжкія гліны. Пры гэтым некаторыя агароднікі памылкова спрабуюць вызначыць тып глебы па яе колеры. Пры такой ацэнцы супесак часта прымючаць за суглінак, а суглінак — за гліну.

Звязана гэта з тым, што колер глебы і яе адценні залежаць не толькі ад колькасці гліны, але і ад яе мінералагічнага саставу. Таму механічны састаў глебы неабходна вызначаць па ступені яе звязнасці.

Для палітых умоў існуе метадыка вызначэння саставу глебы, якая не патрабуе ніякіх інструментаў і даступная ўсім. Па гэтым метадыце, які называецца «мокрым», узор глебы ўвільгатняюць і змешваюць да цестападобнага стану. З падрыхтаванай глебы на далоні скупаюць шарык і спрабуюць раскачаць яго ў шнур («каўбаску») таўшчынёй каля 3 мм ці крыху больш, затым скруціць у кольца дыяметрам 2-3 см.

Пясак не ўтварае ні шарыка, ні шнура.

Незвычайная гародніна і садавіна

Фіялетавае бульба

Нікога не здзівіць бульбачкай з жоўтай, ружовай ці нават фіялетавай лупінай. Але вось бульбачка, фіялетавае ўсрэдзіне, — гэта штосьці новае. Яе з'яўленню мы абавязаны навукоўцам з Colorado State University, якія доўга працавалі над бульбай з андыскі высокагаўраў, пакуль не атрымалі знакітмы фіялетавае колер. Гэтым насычаным колерам бульбачка абавязана высокай колькасці антацыянаў, якія валодаюць антыаксідантнымі ўласцівасцямі якія, дарчы, захоўваюцца пасля прыгатавання. Больш за ўсё бульбе гатунку «Фіялетавае вялікае», які шырока прадаецца ў Англіі, падыходзіць клімат Шатландыі, дзе яе зараз вырошчваюць. На смак фіялетавае бульбачка не адрозніваецца ад звычайнай.

Брокваліні

Складана паверыць, што брусельская і савойская капуста, брокалі і калрабі — сваякі. Нядаўна ў капуным шэрагу здарыўся прыбытак. У выніку скрывавання звычайнай брокалі і гародніны гайлан (кітайская брокалі) атрымалася расліна, падобная на спаржу з галоўкай брокалі на верхавіне. Брокаліні не мае рэзкага капунскага паху, трохі салаткавая, з перачай ноткай, далікатная на смак, нагадвае брокалі і спаржу адначасова. Новая гародніна нізкакаларыйная і змяшчае шмат карысных рэчываў. У ЗША, Іспаніі, Бразіліі, краінах Азіі брокаліні — звычайны гарнір. Звычайна яе або злёгка абсмажваюць у алеі або падаюць свежай, палітай алеем.

1812 год — нарадзіўся (вёска Крошын, цяпер Баранавіцкі раён) Паўлюк Багрым (Павел Восіпавіч Багрым), беларускі паэт. За распуснае суджанне антыпрыгонніцкі вершавы быў здадзены ў рэкруты (праўда, гэта дакументальна не пацверджана). Працаваў у Крошыне кавалёмі. Да нашых дзён захаваўся толькі адзін верш — «Зайграй, зайграй, хлопца малы», шэдзур беларускай лірыкі XIX ст. У Крошынінскім касцёле захоўваецца металічная жырэндола работы Багрыма — узор мастацкага кавання. Памёр у 1891 годзе. У 1985-м у Крашыне адкрыты музей народнага мастацтва і рамёстваў імя Багрыма.

1840 год — нарадзіўся славаўты французскі жывапісец Клод Манэ. Калі кажучы, што імпрэсіяністы ўмелі захаваць «момант няспыннага руху жыцця», то, перш за ўсё, маюць на ўвазе карціну Манэ «Бульвар Капуцынак у Парыжы». Аднак гэтая карціна, паказаная на Першай выставе імпрэсіяністаў, стала адной з тых, якія выклікалі найбольш насмешак і нападкі публікі і прэсы.

1933 год — нарадзіўся (вёска Нюікі Чачэрскага раёна) Вацлаў Юльянавіч Мінько, беларускі вучоны ў галіне геадэзіі, доктар тэхнічных навук (1993). Аўтар навуковых прац па геадэзіі і фотатапаграфіі.

Было сказана

Андрэй ВОЛЯН, філосаф, ідэолаг Рэфармацыі:

«Законы — глухія і няўмольныя. З іх больш карысці слабому, а не моцнаму».

Zamor'e

ГУЛЯЦЬ З САБАКАМ — ДА ГРОШАЙ!

Англічанін, які выгульваў сабаку на марскім беразе, не думаў, што чарговае знаходка хатняга гадаванца зможа значна папоўніць фінансую скарбонку. 50-гадовы Кен Уілман гуляў па пляжы горада Моркама ў графстве Ланкашыр, калі яго босёр Мадж пачаў моцна брахаць на вялікіх каменях. Падшышоўшы да валуна бліжэй, Уілман пагрэбаваў яго чапаць, бо пах, які ішоў ад знаходкі, быў невыносным.

Аднак, прыйшоўшы дадому, Уілман перш за ўсё зайшоў у інтэрнэт у пошуках інфармацыі пра знаходку. Высветлілася, што пакінутая ім без увагі глыба ўяўляе сабой амбуру — рэчыва, якое ўтвараецца ў стрававальным тракце кашалотаў, а затым выводзіцца з арганізма ў выглядзе камяня. Амбура высокая цэнціца парфумерамі, бо яе даюць у састаў самых дарагіх духоў. Яе пах, спачатку непрыемны, з часам акултурываецца і робіцца падобным на мускусны. А выкарыстоўваюць гэтае рэчыва як фіксатар паху, паколькі амбура доўга ўтрымлівае лятучыя духмяныя рэчывы на скуры.

Уілман, усваядоўшы, што зрабіў неадравальную памылку, кінуўся на бераг і, на шчасце, знайшоў камень на месцы. Мужчына аднёс яго дадому, выставіў у інтэрнэце на продаж і ўжо атрымаў першыя прапановы аб куплі. «Французскі дылер прапанаваў мне 5 тысяч еўра за 300 грамаў, і з улікам таго, што мая амбура ваżyць тры кілаграмы, атрымавацца немаленькая сума — 50 тысяч», — раславаў брытанец. «Эксперты, з якімі я кансультаваўся, сказалі, што за гэтае рэчыва ў Швейцарыі можна атрымаць у чатыры разы больш», — разважае Уілман, які не перастае здзіўляцца, што камень стане для яго «мяшчом з гра-

АДЗЕННЕ, ЯКОЕ ВІДАЕ ГАСПАДАРОЎ

Галандскі мадэльер-наватар Даан Ра-зегард стварыў сукенку, якая становіцца празрыстай, калі яе ўладальніца адчувае сексуальнае ўзбуджэнне. Непразрыстай застаецца толькі ніжняя частка сукенкі, пакрытая фольгай. Верхняя ж частка са скуры і так званых «электронных пласцінак», якая прыкрывае грудзі, можа раптам перастаць хаваць цела жанчыны. Гэтая сукенка атрымала назву Intimacy.

Строй, створаны з адмысловага матэрыялу, здольнага змяняць колер у залежнасці ад настрою чалавек. Аналагічны прынтцып быў выкарыстаны ў некалькіх папулярных прэзентах-хамелеонах. Як толькі сэрца ўладальніцы сукенкі пачынае біцца хутчэй, тая імкліва становіцца празрыстай.

Стваральнік сукенкі перакананы, што Intimacy — гэта сапраўдны тэхналагічны прарыў. Сёння вынаходка існуе ў некалькіх эксперыментальных асобніках. У дызайнер вярнікі планы: для пачатку запустіць паўнаватарскую лінію адзення, а затым дапоўніць яе ніжняй бялізнай. Зрэшты, вясном тварэння павінен стаць мужчынскі касцюм, які будзе мяняць колер, калі яго ўладальнік хлусціць. Што і казачь, мара многіх дзятчат, ды і, можа, нават больш, замужніх жанчын. Сукенкі Intimacy былі прадстаўлены сёлета на выставах у Парыжы, Ганконгу і нядаўна ў ЗША.

Падрыхтаваў Іван КУПАРВАС

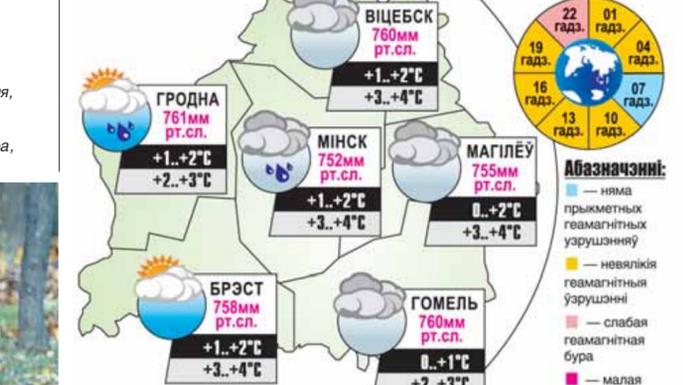
СЁННЯ

Месяц
Поўня 17 лістапада.
Месяц у сусор'і Авена.

Імяніны
Пр. Ульяны, Іванска, Дзмітрыя, Дзям'яна, Аляна, Кузьмы, Сяргея, Федара, Якава, К. Андрэя, Лаўрэцыя, Уладзіміра, Юзафа.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	8.35	17.12	8.37
Віцебск	8.30	16.57	8.27
Магілёў	8.25	17.02	8.37
Гомель	8.16	17.05	8.49
Гродна	8.49	17.29	8.40
Брэст	8.44	17.35	8.51

ЗАЎТРА

...у суседзях

ВАРШАВА +3...+5°C	КІЕЎ +3...+4°C	РЫГА +3...+5°C
ВІЛЬНЮС +1...+3°C	МАСКВА +1...+3°C	С.ПЕЦЯРБУРГ +2...+4°C

УСМІХНЕМСЯ

Жонка ў камандзіроўцы, тэлефануе мужу:
 — Ты як там? З бабамі не гуляеш?
 — Што ты!
 — А посуд хоць мыеш?
 — Ну вось яшчэ — у гасцях мне посуд не хапала мыць!

Пачаты выпуск украінскага асяляру лялькі Барбі — Аксаны.
 У камплекце ўваходзіць: яе сябар Мікола, хата, летняя кухня, два гектары агарода, рыдлёўка, граблі, атрута для каларадскіх жукоў.

Што вы будзеце рабіць, калі ўбачыце зялёнага чалавечка?
 60% — кінуць піць!
 30% — пачнуць піць!
 9% — пайду на прыём да псіхіятра!
 І толькі адна дзятчунка сказала: «Пачну пераходзіць дарогу».

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ** Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕПЯ: Н.КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), В.КЛЮЧНІК (намеснік галоўнага рэдактара), А.КЛЯШЧУК, С.ПРОТАС (першы намеснік дырэктара), Н.РАСОЎЛЫКА, С.РАСОЎЛЫКА, А.СЛАНЦУКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЯШУК, Л.ЦІМОШЫК.

НАШ АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдаваў: пісьмаў — 287 18 64, падліскі і распуснае суджанне — 287 18 38, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, адказны за выпуск дадатка: «Чыроня амена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандантаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 82, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; Бухгалтары: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; **ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ** тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by, reklama@zviazda.minsk.by (для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адрабляе і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адраснасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вывацтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 22.434. Індэкс 63850. Зак. № 4969.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Нумар падпісаны ў 19.30
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 лістапада 2013 года.